



645/2
2001

ნიუ-იორკის საბალეტო
კონსერსჲე გაპარჯევა
ახალგაზრდა მართვალი
ბალერინასათვის
დიდ სტივულად იმსა



2001
5-6

ვაჰიკაში მუხამოთი
მივიღე უდიდესი გამოცდილება
და სკუთარი
შესაქალაქობების რწმენა.



ქართული ქალების
და
ოჯახისათვის

მიხვანი რედაქტორი
ნარბიზა მგებლაძე

სარედაქციო კოლეგია:

- ნანული შვეპერდაძე
- მარიკა ბარათაშვილი
- ნაზი თარგამაძე
- ლიპა პაპაძე
- ნანა ოგოლაძე
- ცინარა ტყეშელაძე

(შეატვარი რედაქტორი)

- ირმა ჩოქოვაძე
- ნინო ჯავახიშვილი

ნანული ზუკის

ტექნიკური რედაქტორი

დამფუძნებელი – ქართველი
„სამართლებლო ქალის“
რედაქცია და ქართველი
განათლების განვითარება
„სამართლებლო“

ქართველი გარეოს 1923
წლიდან

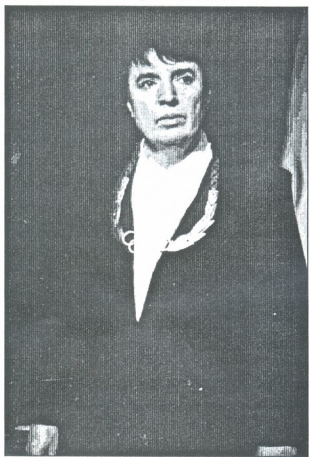
სამართლებლო ქართველი-
განათლების განვითარება
„სამართლებლო“ მ. კოსტავას ქ. 14.

რედაქციისათვის შეუკვეთის
მასალებზე პერიორამი არ
გაიცემს

„Sakartvelos Kali,“

Georgian Woman a Magazine fom
Woman

ნებავი ბავრი



პირველი ქართველი მსოფლიოს
ჩემპიონი ჭადრაკში; პირველი
ქართველი მსოფლიოს სუთგზის
ტრიუმფატორი სპორტსმენი;
პირველი საქადრაკო ოლიმპიადების
თურთმეტგზის დამლაშქრავი მთელ
დედამინაზე; ევროპის ჩემპიონთა
თასის პირველი მფლობელი;
პირველი საქადრაკო „ოსკარის“
მომგები; ვაჟთა საერთაშორისო
ტურნირებში გამარჯვებული
პირველი ქალი, მთელს დედამინაზე,
პირველი საერთაშორისო
დიდოსტატი ქალებში, ასევე
პირველი ქალი, ვინც
საერთაშორისო დიდოსტატობა
ვაჟებში მოიპოვა. პირველი
ქართველი მოჭადრაკე მსოფლიოს
ჩემპიონი ვეტერანებში.
საქართველოს ჭადრაკის
ფედერაციის პირველი ქალი
პრეზიდენტი...

საბდენიეროდ, ნონაზე უკვე ყვე-
ლაფერი ან თითქმის ყველა-
ფერი ითქვა და დაინერა.

ზღვა სიყვარული და მადლიერება
გამოხატა საქართველომ თავისი გეო-
რგინოსანი დედოფლის მიმართ მის
საიუბილეო დღეებში და მიხეც... ყვე-
ლაზე გულწრფელი მადლობა ჩვენ –
საქართველოს ქალებს გვეთქმის, რა-
დგან ნონას წყალობით მთელ მსო-
ფლიოს ჩვენ ყველანი ბრძენი, გა-
მჭირიანი, შუუბოვარი და იმავდრო-
ულად ადამიანურად თბილი, საყვა-
რული და მშვენიერი გვინიერათ. ხომ
უჭკველად ნონას დამსახურებაა, რომ
მის მიერ გაკვალულ გზას უნიჭიერეს
ქართველ გოგონათა მთელი კოპო-
რტა მიჰყვა. ნონას დამსახურებაა
ისიც, რომ ჭადრაკის სადღეოფლო
გვირგვინისათვის ბრძოლა საქართვე-
ლოს, თუ უფრო დავაკონკრეტებთ,
თბილისის და ასე გასინჯეთ, მისი
ერთი უზნის სამინაო საქმე გახდა.

ნონა რომ არა, ალბათ ვერც შე-
მდეგი მსოფლიოს ჩემპიონი მაია ჩი-
ბურდანიძე ავიღოდა საქადრაკო ტა-

ხტზე. და ასე შემდეგ და ასე შემდეგ.

სხვას ვის ჰყავს ქალი ლეგენდა?
არ ვიცი საჭიროა თუ შედმეტია
ნონა გაფრინდაშვილის მრავალრი-
ცხოვან ტიტულთა შორის ყველაზე
მთავარი მაინც ვთქვათ: მსოფლიოს
სუთგზის ჩემპიონი, საქადრაკო ოლი-
მპიადის თურთმეტგზის გამარჯვე-
ბული და ქალთა შორის XX სა-
უკუნის საქართველოს უპირველესი
სპორტსმენი, ქალბატონი, რომელიც
ყველაფერში პირველია.

მარტო რაშია პირველი, იმის ჩა-
მოთვლას 2 გვერდიც არ ეყოფა. გარ-
და ამისა, ეს არავითხელ გაკეთდა
და ყველამ ვიცით.

ამიტომ ჩვენ უზარალოდ გვინდა
ჩვენი უზარმაზარი სიყვარული და თა-
ყვანისცემა შევეუერთოთ მთელი საქა-
რთველოს აღფრთოვანებას და სახე-
ვლანი იუბილე მიუვლოცოთ ბრწყინ-
ნვალე ქალბატონს, ჩვენს სამაყვო, თა-
ვმოსანონებელ ნონას. ერთი ხალხური
ლექსით ვინაბტროთ: „ნეტავი ბევრი
განარდაოს შენისთანები დედამა“.

ნეტამც!

სოფლის სმონა ხომ სმონას პაპას, საბჭოებს?



დიპლომი სოფელ ანის სმონის ღირსებრი პაპა პაპანასისათვის

მთის მწვერვალზე შემდგარ ორსართულიან სკოლის შენობას თუ შორიდან შეაგლე თვალი, მართლაც მერცხლის ბუდედ მოგეგნება, მაგრამ ახლოს მიხედი ბავშვთა ყრბამულით მიხედები - სკოლაა.
ჯერ ეზოში მიმოიხედეთ, ნახეთ, მზრუნველი ზელი ატყვია ვეკლა კუთხე-კუნჭულს. იატაკი, კედლები, მერხები - ვეკლაფერი სუფთაა, მოვლილი. გასულია 20 წელზე მეტი, ავეჯი კი ახალაღეთ გამოიფერება.

- სკოლებში ეს იშვიათად ხდება...

- უბრალოდ, ჯერ პედაგოგიურ კოლექტივს შთავაგონე, რომ საჭირო იყო ძველის შენარჩუნება ახალით, პედაგოგებმა ბავშვებთან იმუშავეს. ყველამ იცის, რომ ეს მერიხი თუ მაგიდა ჯერ მისია, შემდეგ კი მისი ოჯახის უმცროს წევრებს უნდა გადასცეს; რატომ უნდა დაზიანოს ბავშვმა სასწავლო ნივთი? განგებ რაიმეს დაზიანება ხომ მაყენებლობა!

ცენტრალური გათბობა დღეს ფუნქუნებად ითვლება და დედებალაქვ ენატრება, მაგრამ სკოლის დირექტორს სხვა აზრი აქვს:

- რატომ არ უნდა გამოიყენო ყველაფერი, რაც პროექტის მიხედვით სკოლას დაუმოტავეს? რაკი ელექტროენერგია არ გვაქვს, ვიყენებ ნახერსს, ნაშპირს, შუშით შუბოლები გვაპარაგებენ. ზოგ სკოლაში გამოიჩინო გადასახადები ჩვენთან ვარძალულია. სკოლას აქვს დამზარე მურნობა, შრომითი სწავლების გაგველილები. მურნობა საინფომუდ მუშაგდება. მომწეულის რეალბაციის შემოსული თანხით ვიქნთ ყველაფერს, ვაკეთებთ რემონტს.

ბატონო

ბატონი ნიკო კეცხოველს შთელი საქართველო იცნობდა. მკაცრი კაცის სახელი ჰქონდა. სათქმელს პირდაპირ, როყოიდ ამბობდა, შელამაზების გარეშე. მკაცრი იყო, მაგრამ სამართლიანი! თუკი რაიმეს გააკეთებდი სასიკეთოს, არ დაგეკარგავდა. სულ მისხალ-მისხალ აკრიფავდა, რასაც შემდეგ უროიერობებში ამკლავებდა. ბატონი ნიკოს სიმკაცრის ქვეშ დიდი ადამიანური სიბრძნე იმალებოდა. ამ პატარა მოკრძალებული მოგონების მიზანიც დიდი მამულშვილის პორტრეტის გაცოცხლების ცდაა.

ვისაც არა აქვს ისტორია, მიეცით გარეგნე და ეწენბა ისტორია! შემდეგ ეს გამონათქვამი ხალხში ფრითან სიტყვებად გავრცელდა.

მასხვს, დიდად განიცდიდა მეტების კედლებში ჩასხას. აღმფრთხილებული იყო, ხედი დაამახინჯესო. კლდე უფრო უხედებოდა... ნანობდა ადრე რატომ ვერ გაიგო, რომ ხელი შეემალა.

ჩვენი ჟურნალი „ბეგლის მეგობარი“ გორკის ქუჩაში, „ეორინიკოვზე“ თეატრალური საზოგადოების სტამბაში იბეჭეებოდა. იქ ახლო ეცხოვრობიდა და დილით სტამბაში შევივლიდი ხოლმე დასახედად, როგორ მიდოდა აწყობისა და ბეჭდვის საქმე და შემდეგ სამსახურში მივდიოდი, თანაც ფეხმძიმედ ვიყავი და ძალიან არ მოსოვდენ ადრე გამოცხადებს.

ერთ დღეს, ბატონი ნიკო მობრძანებულყო, მოვეციხებ და რომ უთქვამთ, არ არისო, უთქვამს - ფოტოები მოვიტანე უურნალისთვის, ერთად უნდა შეგვერწინა, რასან ის არ არის, არ დაეტოვებო, რომ მივედი, ბუნებრივია, დამახვედრეს ამავე /ბატონი ნიკოს პორტრეტი სრულყოფილი ვერ იქნება, თუ არ გადმოვიცი ჩვენი დილალო/.

ტელეფონით ვურუკავ: - ბატონი ნიკო,ზაირა ვარ...
- კიდევაც ბრძანდებოდ, რა გნებავს...
- იცი, რა, ბატონი ნიკო... /ის იყო დამკვირე ახსნა/
- გოგო, შენა რა ახმეტანით პატარძლივითა გვიან გელივდება?

ბატონი ნიკო



თავისუფალი სხვა: ბარდაბაზოში ხანა და რამზოში

- სკოლა განათლების რეფორმის პროცესშია - ახლავს ბერი მიდგომა, ახლებური ხედვა, ეფექტური გზები, ინოვაციები...

მე ასე შეჯერა: რაც არ უნდა დაარქვას სკოლაში საჭირო. გარდაქმნებს, ერთი ცხადია - მასწავლებელს, მის 45 წუთიანი გაკვეთილი, მოკლე გაკვეთილის მაღალშედეგიან აღზრდელი პოზიციის და შეცვლითი ფუნქციის ვერაფერი შეცვლის, თუმცა, ცხადია, არ გამოირჩევა ხიახივების აუცილებლობას ამ პროცესში, მეტი ეფექტურობის მიტანა არ შეუძლია. ვთვლი, რომ მისწავლის შემოქმედებითი გააქტიურება გაკვეთილზე უკვე ნაგავი დაგვა სკოლებში.

- მეც ასე მესმის ეს ყველაფერი ერთობლიობაში. ყოველ გაკვეთილზე, 45 წუთში სანივლივით უნდა დანივს, ასწავლოს და დაეხმოს, ამ ყველა პედაგოგიური მეთოდით თუ ხერხით, რომელიც ნაცადია და შედეგიანია, მისაღებად.

- ჩვენი დალოცვა, ქალბატონო ბელა, იქნებ ზოგიერთებმა მხოლოდ „ნათების ეფექტებით“ რომ გამოაფიქრდებიან, წარსულზე ნოსტალგიად ჩაგვივლიონ. დაე, ასე იყოს, გოგამშვილდე აღარ მოსწონს ზოგს - მისი მოაზრება მოხერხებულ იდეებად მიანნა, პირზე „ინოვაცია“ აკერია და მისი აზრით არ უმისი. მოსწავლის გარეგნულ სახეზე მაინტერესებს თქვენ - 20 წლის სკოლის დირექტორობის სტატუსს მქონე პედაგოგის შეხედულება.

- მისწავლეს სკოლაში თეატრალური ტრენინგებითა და გრიმით, როგორც ეს ზოგანაა მიზნობული, ვერ დავუშვებ. ათი წლის წინ თვითონ დავამუშავე პედაგოგიურ კოლექტივში, მოსწავლეთა სურვილის გათვალისწინებით, მოსწავლეთა ფორმის ნიშნით, დავემხარეთ მშობლებს ამ საქმის ორგანიზაციაში - სკოლაში უფრო მისი მოსწავლე არ მიზის, ზამთარში პალატო არავის აცვია. მაქვს გასაზრდელი, სადაც ფესსაველსაც იხიდან (სოფელი ტლახიანია). სისუფთავით - ყველა მკაყოფილია.

- ქალბატონო ბელა, ჩემი პედაგოგიური გამოცდილებიდან ვიცი, სა შედეგი აქვს კლასგარეშე და სკოლაგარეშე ღონისძიებებს აღზრდელბოთით თვალსაზრისით.

- კონსერვაციები, ტურები, შეხვედრები, დიპლოგები - ეს ყველაფერი ანის საშუალო სკოლაში ტარდება, და რაც მთავარია, როგორც ქალაქებშია, ჩვენთან მათ მზადებას გაკვეთილი არასოდეს ეწირება.

ჩატარებულ ღონისძიებებზე, ხშირ შემთხვევაში, არ „ჭრილებენ“ დიდი კაცები, ჟურნალისტები, ტელევიზია, არ შუ-

ტდება და არ ცტრბაბოთ იმით, რომ გააკეთეთ ის, რაც გვევალება.

- არც ისაა სატრბაბო, რომ დღეს, როცა საქართველოს სკოლებს მასწავლებლობა უხელდასხობს გამო გაკვეთებმა მოიყვ, ახალციხის რაიონის სკოლები ერთადე და სხვადასხვა დროსაც გაიყვლილი იყო, ანის სკოლას არცერთი დღით არ შეუსწვტება სკოლად.

- არა! სა არის ამ სატრბაბო? შეეკრიბე და ექსაუბრე მასწავლებლებს: ჩვენ რომ ვეჭვობ, ჩვენი მოსწავლენის მშობლებსაც უჭირთ, ხა ეწნათ, გაუშვით სკოლაში სასწავლებლად შემოსული ბავშვების სახლი და მერე, ხელდას რომ მოეკმევენ, შეეცვალით, - მოიტი ახლა, განსაზღვით, ყული ავიღით? როგორღა შევხვდით ბავშვებს თვლებში? ყველამ ერთად გადუწვიტით, რომ ამას ვერ გააკეთებდით. ჩემი მასწავლებლები ხელადენენ, როგორ ებრძობენ ჩისთავის, რომ მათ გასაძრჯელი მიელით, ხშირად ვხვით იდისობელი 12 კილომეტრზე ცენტრში ხელმძღვანელობასთან, გაიყვლებსაც თანაუგრძობიდა, მაგრამ ჩემს სკოლაში გაკვეთილები ტარდებოდა.

და სხვა...

ქალბატონი ბელა საბი მანძილზე შუთავსებით სოფლის თემის საკრებულოს (თბილისი სოფელი) თავმჯდომარეობს უმუშაობდა. ყველაფერს ასწრებდა, მოუხდავდა იმისა, რომ რთული პერიოდი უხვდა - იზილებდა კოლმურერობები და სასოფლო-სამეურნეო სანარბოები. მინა და მთელი სამეურნეო საკუთრება კერძო მფლობელთა ხელში გადადიოდა, სასოხსლები ნაწილდებოდა. იკლებდნენ გლეხები ყველაფერს, მწილად დასამორჩილებლები აცხადებდნენ: არ დატოვებ იმ მიწას, არ ავიღებ ამ სასოხსალოს - ეს პატარა ქალბატონი კი გაღობებულ იყდა ამ გაკვეთებულ კაცთა პირისპირ, ამწილდებდა და თან აჯერებდა: „დატოვებ, როგორ არ დატოვებ“ - და საკითხს ობიექტურად და სოფლისათვის სასარგებლოდ ჭრიდა.

ცენტრიდან დიდი მანძილით დამორბეულ სოფელ ანში მხოლოდ „საბანრო ავტობუსი“ დადის. ერთ ტრისს აკრებენ. მასწავლებლებს ხშირ შემთხვევაში ვხვით უხვებათ საბაროული, მათ შორის ქალბატონ ბელასაც, მაგრამ ვე რაა, თქვენ იგი ცენტრზე ამხედრებული ხომ არ გინახავთ?

- მე - კი, ყინაში მიიჭაროდა საბუშაღად...

იხილად ნიჰარიჰვილი

გაზეთ „ახალციხის“ რედაქტორი

ბ. ბ. ბ.

- ბატონო ნიკო, ახლავე ამოვალ ბოტანიკის ინსტიტუტში - მაიცა, გოგო, ენად დავტყე, სად ამოვალ მუცელი ცვირზე ვკაიდა... და დილითანი ხმით დაამთავრა, - მე თვითონ ვეახლებო...

მართლაც, არ გასულა 10 წუთი და მოგრიდა ვილისით. ერთხელ ბატონი ნიკო ავად გახდა. ისე სერიოზული არაფერი სჭირდა, უზარალოდ გაკიცხული იყო, მაგრამ პრეზიდენტზე ვერ მოვიდა. ძალზე მნიშვნელოვანი საკითხი გადიოდა, საბჭო ემბოზო და წლიურ გეგმას, რომელზეც ბატონი ნიკოს დასტურია და ხელმოწერა აუცილებელი იყო.

პრეზიდენტის თავმჯდომარის ჩათვლით /კულტურის მინისტრი თენგიზ ბუაჩიძე/ სარედაქციო კოლეგიის წევრების შემეტსობა მისი ნასტუდენტტარები იყვნენ, რომელთაც ღრმა პატივისცემასთან ერთად, ცოტა შიშაც ჭრინდათ გამოყოფილი და / რადგან მე არ მქონდა ის ბედნიერება, ბატონი ნიკოს დროს მესწავლა, ამიტომ ეს კომპლექსი მოხსნილი მქონდა,თანაც, როგორც წინა ვერობიდანაც ჩანს, ცოტა განებივრებულაც ვყავდი/, ამიტომ გადაწყვიტეს ჩემი გაგზავნა. ქალი მინც ქალია, ჩვენი ტრადიციის თანახმად, ავადმყოფთან ე. წ. პირის სანახავის გარეშე მისვლა მუხურხულებოდა, ვეფიქრობი, რა წაშეღ. პოლოს გადაწყვეტე, წინა წინმრებიდან მორჩენილი მქონდა ცალკე ტიპოგრაფიაში დაბეჭდილი დავით აბაშენების გელათის და თამარ მეფის /ვარძილ/ ფრესკები. ბატონი ნიკოს

ხშირად ჰყავდა უცხოელი სტუმრები და ვიფიქრე - ავტორგრაფიისთვის გამოადგებოდა.

...შეედი, რა თქმა უნდა, იწევა, უხერხულობის გასაფხვტავად უნებლიეთ წამოვიდა...

- უი, ბატონო ნიკო ავად ბრძანდებით?

- ზი, შერ წარმოვიდგინე რომ ავდა ვარ... - ირონიულად კეთილი ღიმილით დასძინა.

გადავიცე გეგმს, ვულდასბით ნაივითა, რადაცები ჩასწარა, რადაცები მეთხა და ხელი მოაწერე, გადავიცე ჩანარები... ჩაიკონა, შევატყვე, ესამოწენა. გამომშვიდობებისას:

- ბოდიშს გისთვით, ბატონო ნიკო, ხელდასხობი რომ მოვიდა, მალე გამოჯანმრთოვლებას გისურვებთ-მთქმე.

- გოგო, ორი მუვით ხელდამშენებელი მოხვედი, ამაზე უკეთესი რა უნდა მოგეტანა?

პრეზიდენტის სხდომაზე შეხვედნება. ბატონი გიორგი ჩოტია ამქვებს (ისიც ჟურნალის მორიგი რედაქტორი გახლდათ) - ეგ ისეთი გოგოა, თავისმა ქმარმა ოქროებში უნდა ჩასვას...

ამ დროს ირავლი ზაქარიაშვილი/ჩემს მუელეს/ გარეთ დაუთხვდა და გავიდა.

- ავერა, ნავიდა ოქროების მოსატანადო, - მოხსნრებულად იხუმრა ბატონმა ნიკომ.

ზაქარია სტუმრა

● გააქვეთიჰვილი

ქუთაისის რეზინების ყოფილი 21-ე საშუალო სკოლის ისტორიის მასწავლებლის, ღირსების ორდენის კავალერის, საქართველოს დამსახურებულ მასწავლებელს, ქ.ნ. ლილი ნანიკაშვილს მისი 80 წლის იუბილის გამო

კვირფასო დიდი მასწავლებლო!

დღესაც სწორედ ისე მინდა მოგმართო, როგორც ამ ნახევარი საუკუნის წინააღმდეგობით, როცა თქვენ ახალგაზრდა, თვლანთებულ, ენერგიული, ლამაზი ცისფერი აბრეშუმის კბით პირველად შემოდიხ ჩვენს მე-22 კლასში და ახლა ახე მეჩვენებ (ბედნიერებაა, რომ ყველა ჩემს თანავალსულსაც ასე ჰგონია) გამორჩეული სიყვარულით შემხედეთ. ყოველ შემთხვევაში, მთელი ჩვენი შემდგომი ურთიერთობა ამ ნიშნით – დიდი სიყვარულით იყო აღბეჭდილი.

ბრძენს უთქვამს: კარგი მასწავლებელი ის არის, ვინც ინფორმაციით ეს არ აჯესტს მოსწავლეს, არამედ ცოდნის სურვილით ანთებს მონაფის გულს და გონებასო.

სწორედ ასეთი ბრძანდებით თქვენ ჩემთვის, ყოველთვის მძიულებით მაღალი შეხვედრებისკენ მიმეპყრო მზერა, არ დაგვიტოვებულაყვი მცირედს, არ შეგჩერებულაყვი მატარაპატარა მიღწევებზე. სკოლის დამთავრებამდე განუწყვეტლო ვგრძნობდი თქვენს მზარში დგომას, დანტერესებას ჩემი მომავლით. ის კი არა, მეორეც, როცა ცხოვრების დიდ გზაზე გავედი, ყველა ჩემს საქციელს, წარმატებას თუ წარუმატებლობას ახლდა ფიქრი: „ეს ღილი მასწავლებელს გაუხარდება, ეს ეწყინება!“ ამიტომ იყო, რომ ჩემი პირველი წიგნის პირველი ეგზემპლარი თქვენ გამოგიგზავნეთ, ნამდვილად ვიცოდ – გავახარებდით.

ხოლო როცა ოჯახი შეეკმეჩი, თქვენ ისეთი წერილი გამოგიგზავნეთ, იმდენი სიბოთი, სიხარული და სიყვარული ჩააქსოვეთ მასში და ისეთი აღმატებულ ეპითეტებით შემხედეთ, რომ ჩემმა მუდღელემ, რომელსაც კარგი ოფისორის გრძნობა აქვს, ხუმრობით მითხრა:

მე კიდეც არ მცოდნია, რა საგაძფური ჩამიგდია ხელში შენი სახითო.

ძვირფასო ღილი მასწავლებლო, ერთზე მწყდება გული, რომ დღეს მასწავლებლად და მოსწავლეს შორის

ასეთ სიყვარულს ვერ ვხედავ. ვინ და რა არის ამაში დანაშაუმი?

მე ასე გმონია, მასწავლებლისაგან მოსწავლეს სიყვარულის დეფიციტი. ვისთვისაც სკოლა მხოლოდ სამასხურია, ის ასეთ სიყვარულს ვერ მოიძიებს. აქ ცხოვრების ცუდი პირობები და გაჭირვება არაფერ შეუძლია.

მე რომ პირველ კლასში მივედი, ომი იმ წელნიანს დამთავრდა. კარგად მახსოვს, რომელი კაბაც ეცვა ჩვენს უმატციონსებს დირექტორს ქ.ნ. თინა ფანულიძეს მამინ. იგივე ყავისფერი კაბა ემოსა 11 წლის შემდეგაც, როცა ატესტატი და მედალი გადმომცა. ამით მის ღირსებას არაფერი დაჰკლებია.

და საერთოდ, იმ გაჭირვების წლებში არც ერთი, არც მასწავლებელი და არც მოსწავლე არ ვიყავით მატერიალურ სიმდიდრის ორიენტირებული და არც არავის ღირსება ამით არ ფასდებოდა.

მე, მაგალითად, ასე ვფიქრობდი: კარგად უნდა ვისწავლო, რომ ქვეყანას კარგად ვეშასხურო. ვიცი, ჩემს გულწრფელობაში ეჭვი არ შეგუპარებაო.

ნეტავი იმ დროს! ძვირფასო ღილი მასწავლებლო, ჩემს ყველა ცოცხლოვანი ერთად გილოცავთ თქვენს საუბილო თორღს, იცოცხლეთ, ისარეთ. მომავალში სიამოვნებით მოგილოცავთ 100 წლისათვისაც.

მე მადლობელი ვარ თქვენი და ჩვენი სკოლის (ამ ქვეყანად ყველაზე უფუეთეს და საქციონანი სკოლის) იმ სითბოსა და სიყვარულისათვის, მთელი ცხოვრების განზე რომ მიმეცება, მათბოს და მაშანყვება. უამსიყვარულოდ თავს ისე ვგრძნობდი, როგორც ყვაილი უშხეოდ. როგორ მიხდა ახლა თქვენთან ვიყო!

ზახმეთი და ზაოცოვთი
ზახაზიზა ზახაზაძე
2001 წლის მაისი

ეს ტელეარხების მუსიკალური პროგრამების მისამართით მიზნა ვთქვა, ყოველი მუსიკალური პაუზა თანამედროვე ესტრადით შევასუნ. ახალი მუსიკალური კოლექტივით ქართულ ტექსტს რიტორულად ინგლისური ინტონაციით გამოთქვამენ, ქანთრი მიმუზიკლის მიმპაძელობით შექმნილი მელიოდიები კი აღარც ქართულია და აღარც ამერიკული. ქართული სსამილერო სტილი იმითიცაა განსაკუთრებული, რომ იგი არც ერთ სხვა სტილის არ ჰგავს. რა შედარება რეზნე ლადილის, გიორგი ვაბაძის, არჩილ კერესელიძის, დავით თორაძის მწვენიერ შემოქმედებას. საწუზაროდ, ამ ბრწყინვალე კომპოზიტორების ბერი ნამუშევარი დუნწყნებას მიეცა და ისინი აუცილებლად უნდა აჯავადნისონ. ჩემი მამაშვილი ასრულდებნ ქართულ ფოლკლორს, ესტრადას, რეტროს, კლასიკას. გაავაეთეთ პარაფრაზები ზაქარია ფალიაშვილის ოპერადან „ახსალთ და ეთერი“. ეს კლიპაცაც გადავიღეთ და საყმაოდ კარგი გამოვიანა. ცოტა ხნის წინ გაავაეთეთ ათწუთიანი კოლაჟი ვიქტორ დილიძის ოპერა „ქეთი და კოტეს“ მიხედვით“.

გემოვნებაზე არ დავობენ, მაგრამ ფაქტი ერთია:

„გვირილა“ არა ერთი საპატიო გიღლის მფლობელია. ბულგარეთში, ალბანაში გამართულ ფესტივალზე მათ დიპლომი და ლაურეატის წოდება დაიმსახურეს. საგასტროლო ტურნეით მოიარეს იტალია, დანია, პოლონეთი, თურქეთი, საბერძნეთი, მოსკოვის მერის ოფის ლუკაივის მიწვევით გამოდიოდნენ კრემლის დიდ საყრდენებში დარბაზში.

აი, რას წერდა ბულგარული გაზეთი „სტანდარტი“: ქართულმა ვოკალურმა ანსამბლმა „გვირილამ“ ვარნის ფესტივალზე სულაც დაგავინაყ, რომ შეიძლება არსებობდეს პოლიტიკური კრიზისები, ერთუნებათაშორისი კონფლიქტები და ომები“.

საქართველოში დღეს ვერავის გაავაეთვებთ მატერიალური პრობლემების სიუფეთი. სპონსორი არც „გვირილას“ ჰყავს, მაგრამ დიდუბე-ჩუღურეთის გამგობა (გამგებელი გოგი ჩაჩანიძე, მოადგილე ქ.ნ. ნანა კანდელიანი) შეძლებისდაგვარად ემარება ანსამბლს.

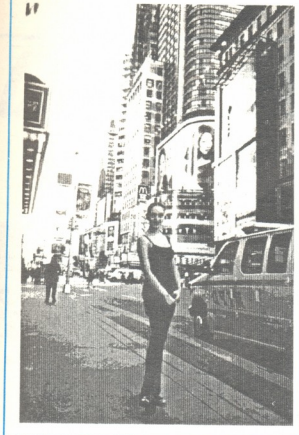
ანამბრად ერან ნიუფორსთან ერთად ნაყოფიერად იღვიან კონკერტებსტერი ნათია ასათიანი და პედაგოგი ნინო ჩიხლაძე.

ზარმან ანსამბლ „გვირილის“ წლის საუკეთესო ვოკალური ანსამბლის წოდება მიენიჭა, ხოლო ქ.ნ.ნ. ერან შრომისა და განუწული ღვანდლისათვის „ღირსების ორდენი“ მიღო.

როგორც მწაყე მინდორს ამშვენებს მზისვერი გვირილი, ისე აღამაბებს ქართულ მუსიკალურ ცის კაბადის ანსამბლ „გვირილა“, რომელსაც მზურავლად ვოლოცავთ პირველ იუბილეს – ათი წლისათვის.

ნათია ვახსალი

ნუიორკის საბალეტო კონკურსზე გამარჯვება ახალგაზრდა ბალეტისანთების დიდ სტიმულად იქცა.



ში, მონაწილეობდა იქ გამართულ კონკურსებში, სადა საბალეტო ნომრებთან ერთად შესარულა ესპანური, უკრაინული და ქართული ხალხური ცეკვები, რომელთაც დიდი მოწონება ხვდა.

ამჟამად ნათია განაგრძობს მუშაობას აღნიშნულ კომპანიაში. ასევე ცეკვავს ნუიორკის თანამედროვე ვაზ-ბალეტის ანსამბლში და მეცადინეობს კლასიკური და თანამედროვე ამერიკული ბალეტის მონაწილე სტუდიაში „Steps on Broadway“, რომელშიც მან უფასო სწავლების უფლება მოიპოვა.

ჩვენ ტელეფონით ვესაუბრეთ ნათიას და ვთხოვეთ ორივე სიტყვით მოეთხრო როგორ მოხერხებოდა მისი დასტატება, როგორ წარმოებოდა მისი შემოქმედებითი ცხოვრება ამერიკაში და რას აიბრებს მომავალში.

მე ვეუთენი თაობას, რომელსაც თავის თავზე გადაიტანა ყველა სირთულე, რაც უკანასკნელ წლებში ზღვებდა ქვეყნის ცხოვრებას. აქედან გამომდინარე, ხელოვნებაში საერთოდ და განსაკუთრებით ქართულ საბალეტო ხელოვნებაში, ეს იყო უშუალოდ და ცირომპიკური სიღუფის გამო თვითონი გამოყვანილი ქორეოგრაფიული სანაწარმული და თეატრი, გაყოფილი და ჩანსეულული დარბაზები, უხელავი პედაგოგები და მასობრივი, დაპირისპირებული ქორეოგრაფიული სანაწარმული მისილია გამოსაშვები საღამო სანაწარმულის 1999 წლის კურსდამთავრებულობის და ა. შ., ყველაფრმა ამან საგზაოდ დიდი კვალი დატოვა ჩემზე და ჩემს მეგობრებზე.

ამერიკაში მე მომიტე საშუალება მიეცენებოდა ამერიკელი მაყურებლისათვის, აქ შექმნილი როლებთან ერთად, ჩემს მიერ თბილისის ქორეოგრაფიული სანაწარმული და შექმნილი თეატრული მომზადებული რამდენიმე საბალეტო ნომერი, რომელთაც დიდი მოწონება ხვდათ წილად. მათ შორის იყო „აპრემი“ (ფრაგმენტი ბიზე-შეიდრი-ის) მუსიკალურ შექმნილი ბალეტური „აპრემი-ნობა“, რომელიც მე მოვამზადე სანაწარმულის გამოსაშვები საღამოსათვის, მედგავო ლანა აბულაძის რეპეტიტორობით. მაგრამ ძალიან გული მწყდება, რომ ზემოთ აღნიშნული მიზეზების გამო ვერ ვაძინებ ქართველ მაყურებელს.

ამ ნომრით წარმადგინა ნუიორკის საბალეტო კომპანიაში საერთაშორისო საბალეტო კონკურსზე „Youth America Grand Prix“, თანამედროვე ბალეტის კატეგორიაში, სადაც 2000 ნომრანტი მონაწილეობდა.

კონკურსი ჩანდა ნუიორკში მას ხელმძღვანელობდნენ დიდი თეატრის ყოფილი ნომრები ეტი ცილ-შარი გენდინ და ლარისა საველი-კევი, რომლებიც ამჟამად ამერიკის საბალეტო თეატრში მუშაობენ. ჩემი ნომერი 12 საუკეთესო

ნომრითან ერთად ფინალში გავიდა და მომქეტა საპირისპირო მესამე ადგილი.

კონკურსი ძალიან მაღალ დონეზე მიმდინარეობდა და მასში მონაწილეობდნენ ახალგაზრდა ტალანტები ამერიკის და შროლონის სხვადასხვა ქალაქების საუკეთესო სასწავლებლებიდან.

გამარჯვება ჩემთვის მოულოდნელი და განსაკუთრებით სასიხარულო იყო, რადგან დრო და პირობები არ მქონდა გამეცლო სასწავლო მომზადება კონკურსისათვის. მოუხელავდა კომპანის უდიდესი მხარდაჭერა, ფინანსური თუ სხვადასხვა ორგანიზაციული მხარის მოვარება ძირითადად თვითონ მიწვედა.

კონკურსში მონაწილეობით და საერთოდ ამერიკაში მუშაობით მიველ უდიდესი გამოცდილება დამოუკიდებელი ცხოვრების გზაზე, რადგან ყველაფრის განაწილება მარტის მიწვედა. კონკურსმა განმიძიკვა საყოფარო თავის რწმენა და სურვილი მომავალში ამერიკის მიღწევის მისაძიკვად.

შორბან ზაფხულში, როცა ახალი ჩასული იყავი ნუიორკში, ლეკონის ცენტრში მიმდინარეობდა შროლონის სახელაწიოქული ქართველი ბალეტის ნინო ანანიავილისა და დიდი თეატრის ბალეტის სტა მსახიობების გასტროლი, მათ შორის იყო ცნობილი ქართველი მოცეკვავე ნიკა ციკარიაძე, მე საშუალება მომიტე შევარეგობო მათთან ერთად ლეკონის ცენტრში, ჩემთვის ძალიან სამაგიერ და სასამოქონო იყო მათთან ურთიერთობა. ამერიკელი მაყურებელი დიდ სიყვარულს და პატივისცემას ატყობენდა მათ მიმართ, განსაკუთრებით ქალბატონი ნინო მიმართ, სპექტაკლის დამთავრების შემდეგ ფერზე აღმგარი უმართადა ხანგრძლივ ოვაციებს, რამაც ჩემზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა.

ამ სპექტაკლებზე გაცივანი შროლონის საბალეტო სასამოქონო ცნობილი და ლეგენდარული პიროვნება მხიველ ბარნიშკოვი, იგი თბილად შეხვდა და მოიკეთა დამბარა ქართველ კოლეგებთან, განსაკუთრებით ბატონ გოგი ალექსიძესთან.

მონაწილეობა მიველ მრავალ საბალეტო ღონისძიებასა და სხვადასხვა სასამოქონო კონცერტში; შემოღობა თამაშად ვიქცა, რომ ჩვენ ქართველებს საშუალება გვქონდა ვიქცეოთ ამ სფეროში, ჩემი მართი ქართველი ბალეტო ვერ კიდევ ინარჩუნებს იმ დონეს, რაც შეიძლება შროლონის აწვენი, მთავარი, დროულად შეუნჯოს ხელი ქართველ მომავლებს ამ სფეროში, შეინარჩუნოს ეს დონე და გამაძიდონ იგი თანამედროვე საბალეტო ხელოვნების მიღწევაში, მე უკვე ვიცი ჩემი აქ ყოფნის პერიოდი გამოიყვინა, რათა რაც შეიძლება მეტი გამოცდილება დაგვიტოვოს და საერთაშორისო კონკურსების შემდეგ გავსაზიარო იგი ჩემს კოლეგებსა და პედაგოგებს, რომელთა თანადგობა და მზრუნველობა აქ ძალიან მაკლია.

ნათია განაგრძობს 1999 წელს დაამთავრა ქაბუციანის სახელობის თბილისის ქორეოგრაფიული სანაწარმული, სადაც იგი აღზარდა არ რუსული კლასიკური ბალეტის საუკეთესო ტრადიციებზე. ოცნებობდა სწავლა გავერძელებოდა სანსტეპეტერბურგის ა. ვაგანოვის სახელობის საბალეტო აკადემიაში, მაგრამ წ. ფლორიაძის სახელობის ოპერისა და ბალეტის თეატრის მთავარი ბალეტმეისტრის გიგი დავაძიძის რჩევით, ნუიორკში ქართული საბალეტო სკოლის მიღწევის ღრმად დაუფლებების მიზნით, მან მუშაობა დაიწყო თეატრის საბალეტო დასში.

ნიჭიერი გოგონას მონაცემები შეუმწივრელი არ დარბათ მის პედაგოგის თეატრში, რამაც შეტყვევებდა მის მიერ შესრულებული პარტიები სპექტაკლებში: „მკანტუნა“, „გედის ტბა“, „სილვანა“, „ბაიადერა“ და სხვა.

2000 წლის სეზონის დასასრულს, ნათია გაემგზავრა ნუიორკში და მონაწილეობა მიიღო მე-14 საერთაშორისო საბალეტო კონკურსის საგანმანათლებლო პროგრამაში, აქ მან გაიკეთა ნუიორკის ერთ-ერთი საბალეტო კომპანის, „არუსული საბალეტო თეატრის“ პრემიადენტი ქალბატონი ირინა რიზინა, მას ძალიან მოეწონა ქართველი მოცეკვავე და გამოვიდომის ურთიერთობების მიზნით თავის კომპანიაში სტუმრად მიიწვია. ეს არის საზოგადოებრივი, არაკომერციული ორგანიზაცია, რომელიც ხელს უწყობს ახალგაზრდების შემოქმედებითი უნარის განვითარებას, რუსული კლასიკური ბალეტის სპეციალიზაციის ამერიკაში. აქ გატარებული ყოველი დღე ნაყოფიერი და სასარგებლო იყო ნათიასათვის, რადგან იგი ატყობდა მონაწილეობა ადგილობრივ სპექტაკლებსა და სავასტროლო კონკურტებში. სანსტეპეტერბურგის ანსამბლსა და თეატრის მსახიობების მონაწილეობით 2000 წლის ბოლოს დადგმულ სპექტაკლში „მკანტუნა“ ნათია შეასრულა ვალსი და ესპანური თოვლის ნამკვინი პარტია, ასევე იყო მთავარი ქორეოგრაფის ასისტენტი. ამ სპექტაკლს დიდი მოწონება ხვდა ნუიორკში სახალალო დითეალოგებზე.

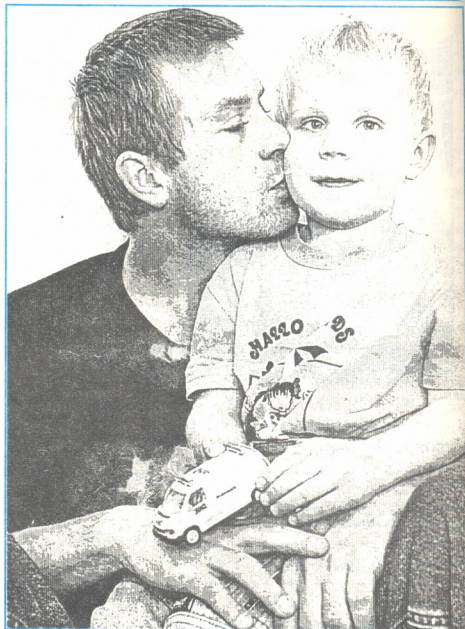
ნათია თეატრის კოლექტივში ერთად გასტროლებზე გაემგზავრა ვაშინგტონსა და მთავ

მამაკაცური მიღგომა

**ბიჭს მამის მიბაძვა
უყვარს, პრტიოდ ბავშრი
რამ კარგად გაიყოფილი**

რენი ბიჭი სამი წლის რომ გახდა, ცოლმა ღია ბარათი მაჩუქა წარწერით: „მამის პიროვნებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ბავშვის აღზრდაში. ასე რომ, ყველაფერში დამნაშავე შენა ხარ, მამიკო!“ ღია ბარათზე ბავშვის წინ მრისხანე პოზაში გაჭიმული მამა იდგა – ნაღვლიანი პესპექტივა, რომელიც ყველა ასაკში შეიძლება გაუჩნდეს მამას ვაჟიშვილთან ურთიერთობაში.

მაგალითად, როცა სამი წლის ბიჭს ეწყება ჯიუტობის ხანა.



ზღვრება ეკლუბი ბამოაჩინა

– ბნენია სვიტრს და შარვალს არ ჩაივცვამ და საერთოდ არ ნავალ სასიერნოდ, – ჯიუტად აბაკუნებს ფეხებს ბიჭი. მამა პატარა ეშმაკობას მიმართავს. ბიჭის ყურადღება ჯერ „დაკარგული“ წიგნის ძებნაზე გადააქვს, მერე არჩევანს სთავაზობს: – ლურჯ სვიტრს ჩაივცვამ თუ მწვანეს, დათვი რომ ახატია?

ადრე ასეთი რამ გადიოდა, მაგრამ ახლა:

– ორივე ბნენიაა, არც ერთი არ მინდა!

მოუნია ბავშვის ძალით გაყვანა სახლიდან, მაგრამ ბიჭი მთელი გზა დუღლუნებდა: სახლში მინდა!

დილას ყველაფერი თავიდან დაიწყო: არ მინდა სეირნობა, სვიტრი იბნენება! ნათელი გახდა, რომ ბავშვს თავისი აზრის დაცვა სურდა. აზრი კი, როგორც ნების გამოვლენა, პატივსაცემია. თუ ნებს დათრგუნვ, ის შეიძლება საერთოდ გაქრეს. ბავშვის თავმოყვარეობის პრინციპულ საკითხებში სჯობს დათმობაზე წასვლა.

ბნენია სვიტრი გახადეს, ქურთუკი დაუთბილეს და პრობლემაც გადაიჭრა.

პირობა – პირობაა

მამა ცდილობს ვაჟიშვილი კომპრომისსაც შეაწვიოს. ცხოვრებაში ესეც საჭიროა.

ბიჭს სათამაშოების დაფანტვა უყვარს. ალაგება – არა. მაშინ მამა უმაღლავს სათამაშოებს, პირობა ასეთია:

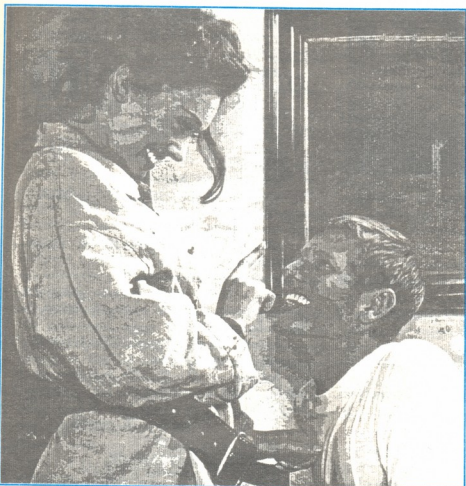
– თუ ალაგებ, კონსტრუქტორს, მიიღებ მანქანას.

გაჭრა.

ახლა სათამაშოები ფეხებში აღარ ებლანდებათ. გონიერმა მამამ ყოველთვის იცის ბიჭის მოთვინიერების საიდუმლო. იგი ამაცობს ვაჟიშვილთ. მამა მიხვდა, რომ ამ პანია არსებას საკუთარი „ხასიათი“ აქვს. იზრდება პიროვნება.

სიყვარულის ოჯახი საჯათი

თანამედროვე სამყაროში სიყვარულს ზურგი აქცია? შეიძლება ასეც იყოს, მაგრამ ჯერ ხოვ კიდევ შევხიძოვ ჩვენი ბედნიერების დაცვას!



სასრუნავი, პრობლემები, მოვალეობანი. აბა გაიხსენეთ, უდას
გასიერეთ ქორის წელზე ხელმოხვეულმა სანაპიროზე, პარკში?

ბოლო დროს როდის ისაუბრეთ სიყვარულზე, ისე როგორც მაშინ
- შეყვარებულობის დროს? შეგიძლიათ არც გვიასუსოთ, ისეც გასა-
გებია, ეს დიდი, ძალიან დიდი წინა თუ.

ჩვენ სიბიბლით ცხოვრებას მივჩვენით. უნდა დროზე მივირიბოთ
სამსახურში, გულისხმობით მივირდებ საბავშვო ბაღში ბავშვის ნამო-
საყვანად. ბავშვიანად სწრაფად მივირიბოთ სახლში, ვახშამი ხომ
მისამზადებელია თვირეულიც სამრეცხაოში მისატანი და ეს სინა-
თლის ფულიც გადასახდელი. სიყვარული, სინამე, სექსი? ოპ, ეს ისე,
საქმებს შორის. გადაუდებელ საქმეთა შორის არ ფიგურირებს ქორის
მოვერება. სინამე, სად გვევლია ამისთვის? ეს იქნებ უკვე დღისთვის
გადვადოთ? და ეს უკვე ზოგჯერ ზაზაბლის შევბუნებამდე არ
დგება. სექსოლოგი თავითონ შემოთვბობას ასე გამოხატევენ:

„ქრე მუშაობის გამოცდილებიდან შემოიძლია ვთქვა: ბევრი ჩვე-
ნანი ნორმალურად მიიჩნევს შინ დამთ დაბრუნებას, ისე, რომ
ოჯახის ყველა წევრის ნახვაც კარც ახერხებს. ზღეს ჰგონია, ასე
ცხოვრება რეაგვარად საბატოვცა. კარიერის წყვეთბელი საქმიანი
ადამიანები ხომ ასე ცხოვრობენ: სპორტი, ინტერნეტი, ბავშვები...
მერე კი სექსოლოგს ვკითხობან: რატომ აღარ აინტერესებთ და აღარ
ახარებთ ინტიმური სახალვეე?

ჩვენ ერთი სახის ინტერესებს მეთრეით ვცვლით. მაშკაცებს აინტე-
რესებთ ტექნიკა, კომპიუტერი, ქალებს - მოდური ტანსაცმელი, საყმა-
დელი, რის შესატნად საჭირია დღე და ღამე მუშაობა. ყოველივე ამას
სამყარულად ვნირავეთ ურთიერთობას, ინტობა, გამოძის, რომ თანამე-
დროვე სამეცნიერო მიღწევები სიყვარულის წინააღმდეგაა მიმართული.
სექსოლოგი ლ. ხაბლინსკისი

ოჯახის ასეოვო

- მე არ მყვარა, რომ ადამიანებს სიყვარულისთვის დრო არ
ჰყოფიონ, - კატეგორიულად აცხადებს ფსიქოთერაპევტი, ფსიქონა-
ლოგის ინსტიტუტის პროფესორი ალექსანდრე პოლივევი, - უფრო

მეტად მათ ავლიათ ერთმანეთისადმი ყურადღება. ქრინიკული მო-
უძლელობა, რომელიც გრძობებზე ფერს არ გავნებებს, ნაცნობია
ბევრი მოყვარული წყვილისათვის.

პროფესორი ამ პრობლემის გადაწყვეტის რამდენიმე საშუალებას
გვთავაზობს:

1. სიყვარულსა და ურთიერთობას დაძაბულ რეჟიმშიც კი თავისი
კუთრით დრო უნდა გამოუყოთ, ვიქტეით, საღამოს, ჩაის შემდეგ,
მშვიდად, ტელევიზორის თანხლებს გარეშე, ოჯახის ყველა წევრს
უნდა ჰქონდეს ერთმანეთის თვალბში ჩახედვის შესახლებლობა.

2. თვეში ერთხელ დადგენეთ ძალბატარეო გასვლა, არაა აუცილე-
ბელი სხვერს დაუძახოთ, უცადით, ინერვიულით. გადდეთ პრობლე-
მების მოგვარება სხვა დროისთვის, მიუძღვნიეთ ეს დრო ერთმანეთს.
რა სასიამოვნოა ამის გაფიქრება, რომ საღამოს 8 საათისთვის
მიელი ოჯახი გელოდება ჩაინე.

სხვათა შორის, თავისი გარეყვეული დრო უნდა დათმობთ სე-
ქსსაც. მისი სრული უფლებელოცა უკვალდ არ ჩაიფიოს. რას
უფრო ნალებდ დროს უფობით, სურვილიც იკლებს. ორი ათდღიანი
„არდაიდგები“ და წინგსა და ქმრს შორის უსათოოდ წინგს აირჩევი.
არადა, ურთიერთობის „ახარისხს“ საზომად ბევრი სწორედ სექსს
მიიჩნევს. იქნებ მიიღად ასე არ არის, მაგრამ ქმწმარიტების წილი აქ
უსათოოდ დგეს. ათასობით ქალი და მამაკაცი, ვინც შეუძლეს აღარ
აღიკვამს როგორც სექსუალურ პარტნიორს, გრძობს, რომ მათ სი-
ყვარულს ეფეარება ავლებდა და სიყვარული ჩვევაში გადდის.

რატომ ღუხსართი?

3. ერთმანეთს რომ გაუგოთ, ხშირად უნდა ისაუბროთ. თუ საშა-
ხურის პრობლემების გამო დღე არ ხართ საუბრის ვუნებზე, უდა-
ხართ მიუძღვლეს. ის გაგუგებთ. თქვენც აღბათ უკვე იცით, რომ საშა-
ხურად დაბრუნებულ ქმრის ნახევარი საათი მინც სჭირდება, თუ-
ნაცდ უზმარე მათურდეს ტელევიზორს, ამ დროს ის თავისა იფი-
ქრობს. ზოგ მამაკაცს კარგ ურთიერთობად ის მიანია, თუ თვითონ
კარგ ხასიათზეა, ოჯახს არ ანიოკებს და ერთ-ორ რეტიკას შეაბე-
ლებთ საუბარში. თუ თქვენს ასეთი სიტუაცია ხელს არ გაძლავ-
ტ, ტექნიკად მიანიშნეთ ქმარს.

4. რეალურად შევადგეთ პრიორიტეტები. სიყვარული - მთავარი
ფასეულობაა. ფული, წესრიგი სახლში, ცხადია, საჭირო რამაა, მა-
გრამ ბედნიერების საზომად მარცხ არ გამოდგება. ხშირად ბარიერა
გაკეთებულა, თითქოს ფულიც არ გაცლიათ, მაგრამ ვი, რომ სიყვარ-
ული შეუწყველად გამოჩრალა.

თუ არჩევთ საშუალებას ვიქტე, აუცილებლად სიყვარული აშეო-
ბინეთ ფულს და კარიერას, რადგან მისი ანაღლურება, საწმუხაროდ,
აღარ ხერხდება.

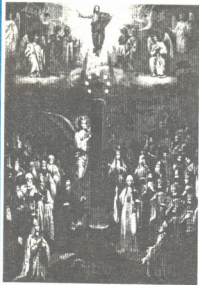
როზობი იმე მახობ?

„ზოგჯერ საყვარე თავს უნდა ჰკითხოთ: მაშინ როგორ ვიქველი,
როცა შეყვარებულები ვიყავით, როგორ გამოგზავნადი ჩემს გრძობა-
ბა?

რა შეიქვალა მას მუდმდე? რა თქმა უნდა, ერთმანეთისთვის
უფრო ახლობლად და მშობლიურები გახობით. ახლა მტრის მიტევება
შეგონილათ და არც ისე ხშირად საუბრობთ სიყვარულზე. ეს გასაგე-
ბია, მაგრამ თუ რომანტიკა ურთიერთობიდან ხერთოდ განდგენით,
თუ გახარების უფარი აღარ გავქთ, თუ მჭირე გასახარებლზე გულიანად
აღარ გვიცნობათ - იმ სიყვარულზედ ბევრული დარგვრება? გასოსით,
თქვენი რომანის დაწმარის დღესასწაულად რომ ატყვევით ყველა
ერთად გასაკეთებელ საქმეს - სესიების ჩაბარებას, მალაშიაში წა-
სვლას, დღეს? დღეს ბავშვები... კი ართოლებენ ცხოვრებას, მაგრამ
რამდენი სიხარული მოქვთ. ახლა მათი ერთად გზწრად ნაყლებ სიამო-
ვნებას მოიგანიებთ?

შეღიბეთ სიყვარული თანა. საოცარი ნახანაგებს წარმოგიჩნენ.
დაინახეთ ეს ნახანაგები!

ჩვენი ანგელოზის დღეების მოკლე კალენდარი



ჩვენი რუბრიკის წინა გამოშვებამ მოგიტოვებინა იმის შესახებ, თუ რა არის ანგელოზის დღე, როგორ უნდა აღინიშნოს იგი ქრისტეანამა. ქვემოთ ვთავაზობთ ყველაზე გავრცელებულ სახელებს მიხედვით შედგენილ ანგელოზის დღეების კალენდარს.

გვირგვინ შეგახსენოთ, რომ თუ თქვენი სახელი (მაგალითად, ანა) შეიძლება რამდენიმე წმინდანს (ყოველწმინდა ლეონისმოლის დედა - მარილი ანა, წინასწარმეტყველი: ფონილის ასული დედა და საბოლოო წინასწარმეტყველის დედა, მონაწილე: ადრიანოპოლიელი, გულოლი, სპირიტული და სხვ), ამ შემთხვევაში თქვენი მფარველი ის წმინდანი, რომლის სხეულებაც აღესრულა თქვენი დაბადების დღის შემდეგ უახლოეს დღეს.

მაგალითი: შეგახსენა, თქვენი დაბადების დღე 12 ივლისია და თქვენ გქვიათ ანა. იმის გასარკვევად, თუ რომელი წმინდა ანაა თქვენი მფარველი, უნდა გადავხედოთ ზემოთ ჩამოთვლილ წმინდანთა სხეულებს დღეებს: 7 აგვისტო, 22 სექტემბერი, 22 დეკემბერი, 16 თებერვალი, 10 სექტემბერი, 4 ნოემბერი, 8 აპრილი, 3 დეკემბერი. ამათგან თქვენი დაბადების დღის ყველაზე მჭიდრო უახლოეს თარიღია 7 აგვისტო. საქართველოს ყველა მფარველი უახლოესი თარიღია 7 აგვისტო.

მაგალითი: მარიადა, თქვენი ანგელოზის დღეა 7 აგვისტო. თუმცა თქვენი მფარველი წმინდანი - მარია, თავი კიდევ როგორც იხსენიება: 22 სექტემბერსა და 22 დეკემბერს. ეს თარიღები თქვენი ე. წ. მცირე ანგელოზის დღეებია.

ბავაშის სახელები

- აგვი - 22 მარტი, 30 აპრილი, 20 მაისი, 1 ივნისი, 20 ივლისი, 10 აგვისტო, 28 სექტემბერი, 12 დეკემბერი.
- ალექსანდრე - 7 თებერვალი, 22,28 მარტი, 23 აპრილი, 29 მაისი, 12 სექტემბერი, 8 ოქტომბერი.
- ალექსი - 31 იანვარი, 25 თებერვალი, 30 მარტი, 22 აგვისტო.
- ანდრია - 31 მაისი, 25 ივნისი, 13, 17 ივლისი, 1 სექტემბერი, 4, 5, 15, 30 ოქტომბერი, 13 დეკემბერი.
- ანტონი - 21, 30 იანვარი, 1, 25 თებერვალი, 14, 29 მარტი, 19, 23 ივლისი, 22 აგვისტო, 26 ოქტომბერი, 22 ნოემბერი.
- არჩილი - 4 ივლისი
- ბასილი - 14 იანვარი, 12 თებერვალი, 13, 20 მარტი, 25, 31 აპრილი
- ბესარიონი - 19 ივნისი, 25, 27 აგვისტო
- ბიძინა - 1 ოქტომბერი
- გაბრიელი - 30 მარტი, 8 აპრილი, 14 ივნისი, 25, 26 ივლისი, 21 ნოემბერი, 26 დეკემბერი.
- გიორგი - 6 მაისი, 23 ნოემბერი
- გრგორი - 21, 23 იანვარი, 2, 12 თებერვალი, 17, 25 მარტი, 18 ოქტომბერი, 18, 27, 30 ნოემბერი, 6 დეკემბერი.
- დავითი - 8 თებერვალი, 25 აპრილი, 20, 31 მაისი, 14 ივნისი, 9 ივლისი, 19 სექტემბერი, 15 ოქტომბერი.
- დანი - 7 მარტი
- დემეტრე - 25 მარტი
- დიმიტრი - 1 ივნისი, 22 აგვისტო, 4 ოქტომბერი, 8, 28 ნოემბერი
- ელშმარი - 1 ოქტომბერი
- ვასილი - 8 აპრილი, 12 მაისი
- ვახტანგი - 13 დეკემბერი
- ვიტალი - 7 თებერვალი, 5, 11 მაისი
- ვიტორი - 13 თებერვალი, 23 მარტი
- ვილადიმერი - 4 ივნისი, 28 ივლისი
- ვაჟიანი 21 თებერვალი, 6 აპრილი, 18 სექტემბერი, 18 დეკემბერი
- თომა - 3 აპრილი, 13 ივლისი, 19 სექტემბერი, 23 დეკემბერი
- იაკობი - 17 იანვარი, 17 მარტი, 28 აპრილი, 13 მაისი, 12 ივლისი, 22 აგვისტო, 22, 26 ოქტომბერი, 14 ნოემბერი
- იოსა - 1, 17, 21, 27 იანვარი, 2 აგვისტო, 26, 30 სექტემბერი
- იოანე - 27 იანვარი, 8 თებერვალი, 20 მაისი, 17 აპრილი, 28, 29 სექტემბერი, 20, 30 ოქტომბერი, 16 ნოემბერი
- ირაკლი - 22 მარტი, 31 მაისი, 4 ნოემბერი
- კონსტანტინე - 8 იანვარი, 19 მარტი, 3 ივნისი, 15 ოქტომბერი, 23 ნოემბერი
- ლუბარე - 28 ივნისი, 30 ივლისი, 30 ოქტომბერი, 20, 30 ნოემბერი
- ლუკა - 17 იანვარი, 11, 20, 25 თებერვალი, 5 მაისი, 31 ოქტომბერი
- მათე - 12 ივლისი, 29 ნოემბერი
- მარიანი - 14 ოქტომბერი
- მიხეილ 16, 20 მაისი, 25 აგვისტო, 19 სექტემბერი, 21, 30 ნოემბერი, 5 დეკემბერი
- ნოვოლომი - 22 მაისი, 19 დეკემბერი
- რამაზი - 6 ან 7 მარტი
- საბა - 1, 25, 27 იანვარი, 21 თებერვალი, 9 აგვისტო, 18 დეკემბერი
- სერგი - 17 იანვარი, 2 აპრილი, 18 ივლისი, 8, 20 ოქტომბერი
- შაველა - 30 ივნისი, 1 ოქტომბერი
- შოა - 20, 22 მაისი, 14 ივნისი
- ცოტნე - 12 აგვისტო

დღეების სახელები

- ანა - 16 თებერვალი, 8 აპრილი, 7 აგვისტო, 10, 22 სექტემბერი, 4 ნოემბერი, 3, 22 დეკემბერი
 - ანასტასია - 4 იანვარი, 23 მარტი, 28 აპრილი, 11, 12 ნოემბერი
 - ბარბარე - 17 დეკემბერი
 - დედა - 6 იანვარი
 - ელენე - 7 დეკემბერი
 - კატერინე - 19 მარტი, 3, 8, ივნისი
 - ელისაბედი - 7 მაისი, 18 სექტემბერი, 4 ნოემბერი
 - ფეშია - 2 აპრილი, 24 ივლისი, 29 სექტემბერი
 - ფელენტიანა - 23 თებერვალი
 - ფერანოკე - 17 ოქტომბერი
 - ფიროია - 26 თებერვალი, 25 მაისი, 31 დეკემბერი
 - თამარი - 14 მაისი
 - თეკლა - 19, 22 ივნისი, 1 სექტემბერი, 7 ოქტომბერი, 2 დეკემბერი
 - ია - 24 სექტემბერი
 - ირინე - 29 აპრილი, 18, 26 მაისი, 1 ოქტომბერი
 - ლარისა - 8 აპრილი
 - ლოია - წმინდა მამამთავართა კვირას (ანუ კვირას, რომელზეც წინ უსწრებს ქრისტეშობის წინა კვირას)
 - მარია - 19 თებერვალი, 22 ივნისი, 17, 19 ივლისი, 14 სექტემბერი
 - მარიამი - 8, 19, 25 თებერვალი, 14 აპრილი, 20, 22 ივნისი, 4, 22 აგვისტო, 11 ნოემბერი
 - მარინე - 12 მარტი, 30 ივლისი
 - ნანა - 24 ოქტომბერი
 - ნატალია - 8 სექტემბერი
 - ნინო - 27 იანვარი, 1 ივნისი
 - ნინა - 18 აგვისტო
 - ოღლა - 24 ივლისი
 - ოლგა - 28 იანვარი, 2 აგვისტო
 - სიღონია - 14 ოქტომბერი
 - სოფია - 30 სექტემბერი, 1 ოქტომბერი
 - ქეთიკო - 26 სექტემბერი
 - ქრისტინა - 19 თებერვალი, 26 მარტი, 31 მაისი, 6 აგვისტო
 - ქსენია - 6 თებერვალი
- ამ ყველასათვის ცნობილ სახელთა გარდა 24 დეკემბერს მოხსენიება კიდევ ქართული წარმოშობის 300-მდე სახელი - საქართველოს წმინდანთა და ღირსთა დედათა და მამათა სახელები, რომელთაგან ბევრს ქართველები დღესაც გატარებენ, ასე რომ, 24 დეკემბერი იმითი ანგელოზის დღეა, ვისაც ჰქვია:
- ავთანდილი, ამირანი, ბადაური, ბეჭა, გელა, გივი, გოდერძი, გონა, გულბათი, ედიშერი, ვაჟა, ზაალი, ზაზა, ზურაბი, თეიმურაზი, თენგიზი, კახა, კახაბერი, ლამა, ლევანი, მალხაზი, მამუკა, მერბაბი, მურმანი, ნოდარი, ნუგზარი, ოთარი, ოტია, პაატა, რამაზი, რატი, როინი, რომანი, სულხანი, ტარიელი, ტატი, უშაგი, ფრიდონი, ქართველი, შოთა, ხახუტია, ჭოლა, ვაბაა...
 - აფრეზია, ანუკა, ანათა, გეგაკა, გუგულა, გულია, გულნაზი, გულნარა, დარეჯანი, ესმა, ზურინა, თათია, თალოკი, თემა, თეიმურთინა, თინათინი, ლამარა, ლელა, ლიპა, ლილი, მია, მუკა, მანანა, მარგალიტა, მარტო, მარისი, მზეთვალა, მზექალა, ნაია, ნარეგი, ნესტან, როდანი, შატბუნი, ციცია, ციცინო, ხათუნა, ხორეშანი, ჯუღლია...

„ერთიანი სკოლები ერთიანი გზის მოთავსება“

მზია გოგავშილი - პიანისტი, თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიისა და კვებენი მექელაძის სახელობის საკრავები ხელოვნების კოლეჯის პედაგოგი, საფორტეპიანო განყოფილების ხელმძღვანელი; გამოჩენილი ოჯახის შვილი, შესანიშნავი კლავიურის დედა; ჭკვიანი, მყუდნიერი ქალბატონი...



უმასპინძლებდებოდნენ შემცვენულ გოგონას.

მ უმცა თითოეული ფრანა იღობინ ქალს გვიხატავს, მაინც მწირია ეს შტრუხები სრულყოფილი პორტრეტისათვის იმ ქმშარობი ხელოვნებას, და პედაგოგისათვის, ვისმაც ამ წერილში უნდა ვთხოვო.

სხვა რით აიხსნება ის ფაქტი, რომ თბილისის ზაქარია დალიანაძის სახელობის სპეციალური მუსიკალური სკოლის დამსახურებული პედაგოგის მერი ქაჭავაძის ვერ კიდევ მეთოხვრედილი მონსაღვ, უჩილოვური მუსიკალური მომავლებში გამოჩენილი მზია გოგავშილი სწორიზღუდ სოლო-კონცერტს მართავს და იმთავითვე პროფესორად მუსიკალს ყურადღებას იპყრობს.

მართალია, გოგონა ინტელექტუალთა ოჯახში გაიზარდა, დედა - ექიმი, ხოლო მამა - უმაღლესი სასამართლოს წერი, მოსამართლე გახლდათ, მაგრამ მათ ახარებს თავიანთი გოგონა მუსიკალური საყარის და ნიჭივც მამონე იჩინა თავი. პრესტიჟულ მუსიკალურ სასწავლებელში სწავლის II წლის მანძილზე, ყოველ წელს საჩვენებელ კონცერტებს მართავდა მზია გოგავშილი და მეთორმეტკლასელი 1981 წელს უკვე ამერკავდავის მუსიკოს-შემსრულებელთა კონკურსის ლაურეატია გახდა და მედალებ დაითავსა ყოვლა.

ნიჭიერი ქალიშვილი მიაღიწეს მოსკოვის ჩაიკოვსკის სახელობის საკონსერვატორიაში, სადაც სახელმწიფო მუსიკოსის, პროფესორ ლევ ნაუშოვის კლასში მოხდა.

ამხვე ოცნება თუ შეიძლებოდა! სწავლობდე მსოფლიოს საკონტრაბაზო-საშემსრულებელ ხელოვნების ცენტრში, იყო ნაუშოვის მოწვევა, მოხვედ საერთაშორისო კონკურსების ლაურეატთა კომპარტში, - ეს ხომ მუსიკოსისათვის წარმოუფერებელი ბედნიერება!

გაცვივებული, მოსმენები, კონცერტები - ეს პერანახებული ზეიმების დასრულებული კასკად იყო, რასაც არ შეიძლებოდა დიდი როლი არ ეთამაშა ხელოვნების, პირველების ჩამოყალიბებაში.

და აი, მე-4 კურსის სტუდენტს მზია გოგავშილი გზავნის გერმანიის ქალაქ ვეიკოლში შემანის სახელობის პიანისტის საერთაშორისო კონკურსში, რომელშიც 150 პიანისტი იღებდა მონაწილეობას. სწორედ მზიამ მოიპოვა პატივი გახდარიყო შემანის სახელობის პიანისტთა საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატი.

ლევ ნაუშოვის ცხოვრების წესი, რაც მზია გოგავშილმა თავისი პედაგოგიური მოღვაწეობის დღეებში გახადა, ასეთი იყო: აყვალა მონსაღვლესთან, გაზორკვალდა ნიქოსა, მილიანდა უნდა იხარებოდა, 200 პროცენტზე უნდა გასული, რათა 50 პროცენტი მანაც მიიღო. მზია იფრენის იმ დიდ სიბრძნის რასაც თავისი უკეთესობილესი მასწავლებლისგან იღებდა ლევ ნაუშოვის ოჯახში, დიდ სამოყარს რომ შემოსულბედნიერად და მამობრივი სიყვარულით

უმასპინძლებდებოდნენ შემცვენულ გოგონას. კონსერვატორის შემდეგ მზიამ სწავლა განაგრძა ასპირანტურაში, გაიარა ასისტენტობა-სტაჟირება და 1990 წლიდან მუშაობდა დანიყო თბილისის სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის სავალდებულო ფორტეპიანოს კათედრაზე, ხოლო პარალელურად მიღვანეობს მექელაძის სახელობის საკრავიერი ხელოვნების კოლეჯში საფორტეპიანო განყოფილების პედაგოგად. რამდენიმე წელია, რაც იგი ამ განყოფილება ხელმძღვანელობს.

მზიამ თავის იჩენერი მეუღლეს - გიორგი მელიქიძეს საყუართო თვათან ერთად საყუართოი ხელოვნებაზე „უნიველი“ შეაყარა. რაც შეუტება 12 წლის ლეკასა და 10 წლის ნიკოსა, ისინი კონცერტებში მონაწილეობენ სწორიზღუდ განაგაბებს აუცილებლ საფორტეპიანო ხელოვნებაში.

მზის შედეგთან პედაგოგიური მოღვაწეობასთან ერთად დიდი წარმატებით აქვს საშემსრულებელი ხელოვნებაში. 1997 წელს კონსერვატორის მცირე დარბაზში გაართობა სოლო-კონცერტს მართავდა დიდი წარმატება მოჰყვა.

1998 წელს თბილისს წვდია ავსტრიული დორიორი მატის ფლეცბერგი. მან მექელაძის სახელობის საკრავიერის სახელმწიფო დამსახურებულ სიმფონიურ ორკესტრს უდირიგორო, რომელთან ერთადვე სოლისტმა მზია გოგავშილმა შესრულა ბრამის კონცერტი ფორტეპიანოსა და ორკესტრისათვის.

1999 წელს იმხვე ორკესტრთან, ამჯერად გერმანიელი დირიგოტის, მიერ-დომინიკ პონსელის დირიგოტობით მზიამ შემანის კონცერტი შესრულა ფორტეპიანოსა და ორკესტრისათვის.

ორრვე კონცერტმა ისევ დაარწმუნა მშემსრულებელი, რომ მზია გოგავშილის სახით ქართული საფორტეპიანო-საშემსრულებელი ხელოვნების გამოჩენილი მუსიკოსი შევას.

დიდი ნიჭია, ერთდროულად შესანიშნავი შემსრულებელი და ასეთვე პედაგოგი იყო, მისი დასტურდაც ის ფაქტი გამოდგება, რომ მზია გოგავშილის კლასს, პედაგოგის წყალობით, მოემად საყუართოი ხელნერა, შესრულების საყუართოი მინერა აქვს.

მზია განსაკუთრებით კმაყოფილია მისი მოსწავლეს დამი თათბათბილისა, რომელმაც მისში წარმატებით დაუგრო სოლო-კონცერტი კონსერვატორიის მცირე დარბაზში.

დამიშ ბერკი გაკეთა სოლო-კონცერტისათვის, უთხრა კონცერტის შემდეგ ქანმა მზიამ

კონსერვატორებს. - თვალნათლევ ხდება მისი საშემსრულებელი ხელოვნების განვითარება. მან არის პოტენცია, ნიჭი და მუსიკის უსაზღვრო სიყვარული, რაც დიდ წარმატების მოუტანს ახალგაზრდა პიანისტს. დამი წელს კონსერვატორიის სტუდენტტი უნდა გახდეს და სწორედ წარმატებები მინდა ვუსწავრო შე-დგამო მუშაობაში, რომელიც ჩემს გარეშე წარმართება. მომწონს, რომ იგი საყურად არტისტულია, მილიანად იხსნება და იხარებება სცენაზე. პიანისტი უნდა ჩაღრმავდეს საყუართო თავში, იყოს თვითირიტიკული და მოთხოვრი. ზუსტად უნდა იცოდეს, რა არის კარგი და რა - ცუდი. უნდა არჩევდეს საღვ ღირებულებებს სურვილებებისაგან...

დავიხსენებდი, რომელი შემსრულებელია მზისათვის ეტალონური. მან დაუფერებლად დაასახლა სიმარტინო რიტურტი. მის ფერო-ნიშნულურ რაციონალზმში მალალ შეფასებას აძლევს. თვლის, რომ რიტურტიან ყველაფერი, რასაც ის გვთავაზობს, ფუნდამენტურად დასუფუქიანია. შეიძლება ყველა კომპოზიტორი არ ეთხარებოდ რიტურტიან, მაგრამ მის მიერ ყველაფერი დამატებულია, ნანაშრომის იგი ყველიების გასაოგნებლევ დონეზე ხსნის! - ამბობს მზია.

უსაკავრებს მუსიკაზე რომ ვკითხვ, პოლიფონიური დასახლება უფერია აგრეთვე რომანტიკული, იმპრესიონისტული და რუსული კლასიკური მუსიკა. დიდ სურვილს აქვს ახლო მომავალში მსწავლეს რაბანანინოვის II საფორტეპიანო კონცერტი მოასმენოს.

მანვე რამბო მისი წარმატების საიდუმლო? საშემსრულებლო ხელოვნება ბერკის დახვეწისა და სრულყოფის ხელოვნებაა. რაც უფრო მდიდარია საყარის ადქმის პალატრა, მით უფრო წარგავარია ბერკითა ტემპორალიზოტი, რაც ვეც აფხიხხე იფრინობა დებო-მისი „ჩამირულ ცადრში“. საშემსრულებლო ხელოვნებაში მანვე ბერკის ხარისხის ყველაფრის დამავიკარებელი. მე მთელი განკურება ვეუტ ჩემს ბერკეს... 7 წლის ცანკვლაობაში ნიჭიფათის კლასში ვმცავდინობდი სოლოვის კონსერვატორიაში. როცა ძალიან ველოვადი კონცერტების, კონკურტების წინ, ყველიების თვალს გაგავარდნად ნიჭიფათის პორტრეტსკან, სიგანავც მშუდად მოიძიარი მუსიკის გრანდი მამუტინა და... ვმშუდვდებოდი, რატომღაც ვიპყვრისის სტრიკინები მასხე-ლებოდა!

„გრანობდე, რომ ისევ უკვლავია თქვენი მსაკვებია!“

ერთიანარი სულში ერთიანარი მზის მოთავსება...

ეს სხვის ვასავარობს არ გითხარი, - კავთინებდად არ ჩამოთვალის, ჩვენ შორის დაწერეს!

P.S. დაგვირდითი, - არ გაგთქვამდით, ძვირფასო მზია! მაგრამ ვერ შევისრულეთ დანაბრები, რადგან არ შეიძლება იმხვე მშვენიერი იყოს, ვიდრე გენისთან თანაზიარობის განცდა! - ერთიანარი სულში ერთიანარი მზის მოთავსება!

დემირობა იჩენბის, თქვენი აღზრდილების სულში ამგვარი მზე მოთავსდეს და გამობრწყინდეს, მზია! მზე - მზე!

ლალა ბავსალია

თბილისის ილია ჭავჭავაძის სახელობის ხეხისა და კულტურის სახელმწიფო უნივერსიტეტის კულტუროლოგიის კათედრის პროფესორი



ქართველ ჩილსუპილი

ქალბატონ ქეთევან ჭილაშვილის, ცნობილ მწერალს 80 წელი შეუსრულდა. თუმცა არც მის შემოქმედებას და არც თავად ქეთევანს ამ სოლიდური ასაკისა არაფერი ეტობა - ისევ ის სწრაფი შრომა, გარჯა, ფუსფუსი, შემართება, მრავალი ლიტერატურული ღონისძიების მთავაკ, შემსრულებელი, შინ და გარეთ სხვაზე მზრუნველი, სხვათა დამკვიდრებული. ოკამდელ მშენებელი წინხსა და პიესის ავტორი, რომელთა ნაწილი სხვადასხვა ენებზეც ითარგმნა, მწერალთა კავშირის საბავშვო სექციის თავმჯდომარე, დიზნების ორდენის კავალერი, დირსხული დედა და მთავარი მება, უღალატო მეოთხარი - ეს გახლავთ ქალბატონ ქეთევანის აკლადიდემა, სხვა სიმდიდრე არც უქმნია და არც გაანია.

„საქართველოს ჭილის“ რედაქცია ულოცავს ღირსეულ მანდილოსანს სათბობლო თარბის და უსურვებს შემოქმედებით დღვერბელობას, ხანგრძლივ სიცოცხლეს, უხვა სამკალოს სრულად მოქას.

მეზაქის სხენჯე

ნატომ საქსიყო კალთაში ჩაიღო, სათვალე მოიხსნა, თვალბერი ამოიშორალა და ქმარს გახლდა.

- ჰა, ნიკოლო, რას იტყვი, ჩემი ნათყვამი ჭკუაში არ დაღვიჯდა? ან ჰო თქვი, ან არა, რას ჩაჭყუდი...

ნიკომ ტახტი აპჩრიალა, გვერდი ინაცვლა და ცოლს დაყვავიბით მიუყო.

- აბა, რა გითხრა, აზრი რომ ვეღარ მომიკრებია, რანჯე შემოგდგნყრა ის ჩვენი ცოცხელი სავსე, მოყვრის გულის გასახარად ვერ დაგვაჯავცვით, თუ რა...

- კერძო ... (ინაცვალის დედა)

- კერძო რას მიქვია, რა გული უძღებს, ან იქნებ პირი აღარ უნდა ქნას ჩვენი? - ნამოჯდა აფორიაქებული ნიკო. - უკვდავ-უბერებლები ხომ არ გვინივართ? ჰაბა მოუკვდეთ, ი ყმანჯილები ისე ნამოინჯინენ, ქორბრებზე ხელი არ გადამიხვია... (ნატომ ამოხვრით თანაურბნო ქმარს) - ჰო, იქნება არცა გვბია, არცა გვეცია, - ხმა გაუბზარა ნიკოს, - არც შეიღოშვილების ყრიაბული გვაკლია, იმათ ინაცვალბით ჩემი თავი, მაგრამ ერთი შვილი მეორეთი არ შეიცვლება, სხვა არა იყოს რა, სიყრბის შვილია ეგ სახეცალი... - სიმწრისაგან პერანგის კალთა მომუჭა ნიკომ და ჩამოიხია. ნატო ნამოხტა, გვერდით მიუჯდა ქმარს.

- დამშვიდდი კაცო, შენთან ხომ ვერაფერს იტყვის ადამიანი, იქვე აბოპოქრდები, - ნატომ ქმრის გახმეშუბულ ხელს თავისი ჩამქჩნარი ხელი გადაუსვა. - ნავანშმეკს „კონჩინა“ უნდა გეთამაშო, იმდღევანდელი ჯობნა უნდა გაგიბათბილო...

ნატო სამზარეულოში გავიდა და როგორც კი თავი დაიმარტოხელა ცრებლებად დაიღვივარა:

- დედა მოგიკვდეს, შვილო, ეს რა ეშმკის ცხენზე ხარ შემოიჯდარი? რამ გავაქვავა ასე, არ გებრალბება დედა-შენი. აღარ შემიძლიან დარდბთან ამდენი ჭიდილი! შენ გამზე განყნებდა თვალბი, რას გვემართბი, აღარ იტყვი? შენმა ცოლმა უმიხმზოლ ავიკრვა ჩვენზე გული. ცოლის სიტყვას ყური კი უნდა მიუგდო, მაგრამ იმის დავრულბე არ უნდა ისტყნო... დღვა-დღვა რომ დავგვადვა, რა, მოგვეციო, რა მოგვეციოთ, მაგისთან ვაყვიკი გაგზარდო მაგისთვისა, ეს არაფერი? თუ არა და რაც გვაბადია, თქვენი არ არის? მე ცხოვრება სიაშტკბილობისა გამიგია,

შენ როგორი ჩემი შვილი ხარ? იმ დღეს შენ დასთან რომ ამოგეყვანა ბალბელი, გავივით თუ არა, მე და მამაშენი ავიხონბელი სასუხანგით და ჩავედიბი ჩვენც გულოსბან. აბა, თუ ახლოს გავიკვარეს, აბა, თუ პირი დაკვარეს ბილბულსა, დაჭკრეს ფხეი და გარეთ გაცვივებენ. ღმერთმა დიდი დღე მისცეთ, კიდევაც ჭირს მოჭკაბთ, მაგათ ინაცვალბით ბებია, დანახტრბული ვართ მაგათ თავსა, გულოს კულდრაჭა გოგობეი გვახალბესენ, თორემ რა იქნებობდა მე და მამაშენის ყოფა. იმ დღეს სახბელი დავანბო - მარბამ ღვთისმშობლობას, ჩემს არჩილბან შემბხატკბილ-მუბთქი, შევბხოვე... შენი არაფერი გვინდა, აბაბაბაბაბა... არაფერი, ჩვენი სამყოფი ყველაფერი გვაქ, ოღონდ თავს სხლები და თვეში ერთხელ შემოგვიღო კარი, სხვა არ იყოს რა, სახლის გერცხვეინა. დაგივიცვ, შვილო, პირში წყალი გვაქ ჩავუბებული, შენს აუტს არ გვათქმეინდა, პირიციო. სულ პირს გწმნდათ - ვერ იცვლის, ყელამდეა საქმეში ჩავფულიო, ვკვებულბით კიდევა, მამ! იმდენი შენ კარგად გვეყოფ, რამდენიც განგებ დაგვიკვანა ხმა უზანბი, ნუხელის ჩვენი არჩილი შუადამბისა დაგვაგდა მანქანბით თავზე და დილა-უთინია უკან გაბრუნდა... მამაშენის ცოცხლი აღარ ვარ... გატყდა კაცი. რაკი თავს ვერა სხლები, ჩვენ მალბით შენთან. სულაც არ გვეთავკილება თავის მოხზნ, მთავარ ექმბობას მოგელოცვა...“

ნატომ მოვარბით გახედა ქმარს. ნიკო ტახტზე იჯდა კედლის მიყრდნობლივ და განბით სახესბთან ჰჭონდა მიტახნილი. ხომ არ ჩაქმინაო, ნამოიდა და თბითყის მობთელი შალი მუხლბზე გადაადარა.

მტერსა და ავადმბხსენებელს ეძინოს ისე, როგორადაც ნიკოს ეძინა.

ისიც შვილბან კამბთში ჩამბულიყო...

„ჰო, უვარგისია მამაშენი, უტყვირპირო, ეგრე იყოს, დედაშენს რალს ემართბები! შვილბისათვის თამგედარსალ შენი ხანბელია ოპერაკობეი ზღანარად მოდის სოფელში, ოქროს მარჯვეინიანოა, ამისათვის დიდი მადლობა მომიხსენებია, ბარბაქლა, რომ სახლი ამჯობინე ჩვენ თავსა, მაგრამ მინც აღარ იტყვი, განა რა მოვიმოქმედო ასეთი უპატბებელი? ასე გულდვიკობილები უნდა გავცი-სტუმრო სააკაიოდან? შენც მამა ხარ და ცოტა წინ იყურე,

გრცხვენიორეს, შენი შვილები სიხმარში დამაზრდევინე, ისე ნამორჩინენ, პაპასაგან ზღაპარი არ მოუსმენიათ, რატომ, როსთინა! რაკი გაგიბედეთ და მამამშვილურად რჩევა შეწოგკადრეთ შენ და შენ კნინას? რა ვქნა, ვერ შევეუფლე შენს ხელში ცოცხსა და შენი ცოლის ხელში — პაპიროსს... ინყინეთ არა, ბოღში მომიტხოვია მეათეთა და მეასეთა, მეტი რა ვქნა! დათომით კი, ვერ დათომობ, შვილო. შენმა უფროსებმა რომ იცოდნენ, ორი წელიწადი შენს გზაზე გეანადებდა თვალი, როგორ პატივშიაც ხარ, ისევე აცყინარ, მაგრამ მინით უნდა ამეფსოს პირი, სადმე რაზე დავნიივლო. ხალხი გემადლიერება, სიცოცხლე გვაშუქაუბ, მე და დედაშენიც იმ ხალხს მივათვლით თავსა... მოვიხრით ქედს და ჩვენ მოვალთ, ჩიტისგულა არა ვარ, მაგრამ განა კაცის გულს რამდენილა შეუძლიან?" ნიკომ საბერეველივით ამოიქმინა, გაზეთი ჩამოიცილა პირისახიდან და ცოლს დაეხაურა.

- ნატო წელან რას მეკითხებოდი?
- ჩვენ არჩილთან წავიდეთ-მეთქი, - გამოიტუსტუსდა ნატო და ქმარს ვედრებით მიაპყრო თვალი. - მთავარი ექიმობა მივლოცოთ...
- დედა ხარ, უარი არსაით გეთქმის...
- ჰოდა, ხვალ მიგვკრავ-მოგვკრავ სახალწლო ნობათს და ვახსენოთ ლმერთი.
- კეთილი და პატიოსანი... - ხელების ფშვუნებით ნამოდგა ნიკო და ბოლთის ცემა დაიწყო.

ნატომ და ნიკომ შვილის ნახვა სამსახურში აშკობინეს, რძლის «ქექა-ქუხილი» ჯერაც ყურებში ედგათ. კითხვა-კითხვით მიედნენ საავადმყოფოში, კარისკაცმა, გაიგო თუ არა, მთავარი ექმის მშობლები იყვნენ, ფართოდ გაულო კარი და ლოფტამდე მიაცილა.

კაბინეტის წინ ექთანმა წარბები შეჰყარა, მთავარ ექიმს მიღება არა აქვს. ნატო მოიხარა და ყურთან ჩაულაპარაკა: ავადმყოფები არა ვართ, მშობლებო... ექთანნი ჩიტვით ნამოფრინდა და კარი შეუღო, მიბრძანდითო. მოულოდნელმა შეხვედრამ მთავარი ექიმი ადგილზე გააქცავა. ნატომ ხელის კანკალით შემოდგა შვილის სამუშაო მაგიდის კიდეზე ძღვენის კალათი, ნიკომ ლამის ჩაფშვნიტა ხელები ერთმანეთს, შვილი უცებ გამოფხიზლდა, ეცა ტელეფონის და ჩხაკაჩხუტა აუტეტხა. «ესა ხარ, ისა ხარ» - ძახილით აიკოო იტყურობდა. მერე მაჯვის საათი თვალებთან მიიტანა და ჩასძახა, ახლავე მანდ ვიქნებოთ.

ნატომ და ნიკომ უშენოდ შეხედეს ერთმანეთს და ერთი სული ჰქონდათ ყურმილი დაედო იმათ სიყმიშვილს. მან მართლაც დადო, მივარდა საკიდს, პალტოს გზადაგზა გაუყარა მკლავები და კარში ეღვასავით გაუჩინარდა.

მოხუცებს თავბრუ დაეხვათ, ნიკომ დროზე მიაშველა ხელი ნატოს, გასამხნეველად კიდევ ჩაიღიმილა, მართლაც ყელამდე ყოფილა საქმეში ჩაღვლილი.

- ამ ხნის ადამიანები ტყუილს კადრულობთ! - გაცხარებული შემოვარდა ექთანნი და კარებისაკენ გამოუყენა «ჰადნიერი პაციენტები».

დაჩაივებულები, ჩამქრალუბი ნამოვიდნენ ნატო და ნიკო საავადმყოფოვან, მშვიდი ამინდი შეცვლილიყო, დემკემბრის სუსხი მოჰქონდა ქვეჩაქარს. კედელ-კედელ მიჰყებოდნენ ქუჩას ხელმკლავყარილი მიუღვლები, ერთი სული ჰქონდათ მშვიდობით გაეღწიათ ქალაქიდან, თუ ამას მშვიდობა ერქვა!



თამარ
პაპიაშვილი

მთის გაღმა გავბედე,
რა დიდი სევია,
ბილიკი მის კალთებს
რომ გადღებეთა...
გამორბის მთის წყარო,
რომ გადმოიღვაროს...
მოიცა, მთის ქარი,
მთის კალთებს მომწმადრო...
რა ვარდი მე მატეს, რომ
ისიც შენ მომპარო?

ლოდად ვიქციე ლამის,
აღარავინი არ მწმამს...
ვაი, რა ტყუილებრალოდ
ცრემლები სწყვეტა წამწანს?
დაქვრივებულია ღამე,
ფრთა დაღუნვია ქარებს,
დავკანებთი მოსულს
არვინ გავიღებს კარებს.

როს წავალ ამა ქვეყნიდან
მოყენებები არე-მარესა.
შშის სხივი ვეღარ გამათობებს,
ვეღარც ვიხილავ მარერესა,
ან კი ვინ ნახეთ მოსული
ვინც გაუკეტავს კარესა.

შემოდგომის ძარბი

სცივილედ დეიდა,
მთის ქარი დაჰქოიდა...
ციოდა, ციოდა...
ხეებთან შეშბისას
ფოთლები წივილით ცვიოდა...
ძარცვავდა სამოსით,
ქარს თოვლი შიოდა.
შეღის ნუკური პატარა
დედასთან ჩოიდა.
ბუნჯი იშალა,
ძილი არ ავალა
ამშვიდებს წელის ღვარი,
მთის მკერდით ნალვარი,
ავტარი ხარობდა.
ეთიერთ რომ არ ჰქონდა
არც კუთხი, არც ოდა,
სადაც თესდა და
გარბოიდა... გარბოდა...

დაენარცხა თითქოს
მინას ჩემი ბედი...
ო, რა გულსაკლავად
მეღერის თეთრი გედი...
ახალ მთავრის შუქო,
მასსოფს ზარებს ვრკედი,
ვერ დაფვრინავ ცოლად,
დამბოროუნ ბედი.

წივილედ ვიქციე ლამის,
აღარავინი არ მწმამს...
ვაი, რა ტყუილებრალოდ
ცრემლები სწყვეტა წამწანს?
დაქვრივებულია ღამე,
ფრთა დაღუნვია ქარებს,
დავკანებთი მოსულს
არვინ გავიღებს კარებს.

წვივის ზვიღვ

ლურბლებმა აიკლეს
ცისალი ნამურთი,
ცამ ვერ გაულო
მოჩლილი ცრემლები...
მოვარდა წვიმა,
წვიმა თქარუნით
გადმოიმინარა
გამაშლილ ვრცელ ველს,
... მეც მსურდა გაშხელა,
ფულიდ შუნც ამას...
წვიმა სახლს რომ ვწერდი
სათუთად სიღამე...
წივილედ
ტალღებმა მოფინეს ქვეყანას
და ჩვენმა ფურცებმა დაჰყარგეს
სინამბე.

სამუილ მარშაკი

თარგმნა ნარშიზა მგელაძემ

ცირკში პირველად
ბავშვების ხათრით,
სამუშაითოდ
გამოდის დათვი.
ლომები ცეკვავენ
გაწვილი თათებით,
არენას იპვრობენ
ბრძენის სელაპები.
ძაღვები - აკრობატები,
ჰაერში ფრენენ რაშები.
ვევლაზე ღონიერ გოლიათ ძაღოსნებს
ბურთებდა აფრიათ კუნთები.
მათგან ასროლილი რკინის საწონები
ფრინავენ ისე, ვით ბურთები...
მოკვდები სიცილით,
გამოვა იცი ვინ?
ივანე კიტრაძე
დადგება ფირაზე.
შესვლა ააფია,



ლოგები - ძიერი.
გამოჰყავთ ვველაზე
ნასწაველი ვირი.
პატარა სარკმელში
ჰყვიდან ბილეთებს.
უკან გამოსვლა გსურთ?
უფასოდ ინბეთ.
ვევლანი - ცირკში!

I

პროგრამას იწვევენ ჰიპოპოტამები
ცეკვავენ „გოლს-კაპრიზს“ დიდი გატაცებით.

2

ფრაკიანი ვაპუხუნა
როიალთან დავესცულა.
უკრაეს ოთხი ხელით.
აპლოდისმენტს ელის.

3

და ჰრელ უნაგირზე
პუღელი ზის ვირზე

4

ბავირზე კი ქალი
მიჰქრის, როგორც ქარი!

5

კურდღლები, წაეი და
ციფები ჭაღარა
უკრავენ დაფსა და
უკრავენ ნაღარას.
პინგვინს დირიჟორის
უჭირავეს ჯოხი,
შავი ფრაკითა და
ვიღვით მოდის.

იგი ვურადღებით
ჩასცქერის ნოტებს.
ნოტების ვადაშლას
თხოვენ ენოტებს.
ვევლანი - ცირკში!

6

ბავირზე კბილებით ჰკიდა ათლვტი,
ალბათ შეჭმული აქვს თხუთმეტი კატლვტი.





სახიზველოს ქალთა საბჭოსა და ფუნდი „სახიზველოს ქალი“
 ჩუქციის მიუხ გამოცხადებულ ლიტერატურულ კონკურსში ამ მო-
 თხიზმამ მუიუხ ჰეშია მილოო

სიციხილი

უპურილას გაალებს კასი

აფხაზეთში ომი მკინეარებდა. მოსა-
 ხლეობის დიდი ნაწილი ბედს უკვე დე-
 ცნობებდა ექცია და ხელში ეჭირათ მო-
 ცისფრო-მოხიციფრო პატარა ნინგაბები.
 მამინ ჯერი კიდეც არ ითვლებოდა ეს
 ნინგაყი ამთხიზობის ბარათი, დამამცო-
 რებლად და დასაცინად. ასე თუ ისე,
 ომი ქვეყანაში ყველას აწუხებდა ზოგს
 კაცთმეყვარეობის გამო, ზოგს კი საჭი-
 ანობაში უშლიდა ხელს.

ეს პატარა ბარათი ტრანსპორტში გა-
 მოყენებოდა და კიდეც პურის რიგში,
 თუმცა, თუ ტროლეიბუსში ამ ბარათის
 ნაწილობდგენს მხოლოდ მძღოლის უკმა-
 ყორივით მუხარა მიაცილებდა, პურის ქა-
 რჩნებთან მდგომ უზარმაზარ ბრბოში
 იგი კორიდზე აფრიალბული ნივთილი
 ნაჭერივით აღზიანებდა ხალხს. გასაყე-
 რიც არ იყო - პური ერთხარად შიოდა
 დეგნილსაც და არადეგნილსაც, თუმცა,
 არავეი კითხვლებდა განხვავებას მათ
 შორის - დეგნილის გარდა ყველას საყუ-
 თარი კუთხე, სკამი და სანოლი მიიღობდა
 შინ, სადაც შეეძლო დადილი სხეული
 მოყვინებინა და დღის უმთავრესი პრო-
 ბლემის მოგვარებით ოდნავ შეება ეგრობი.
 დეგნილს კი... დეგნილს არც „შინ“ ჰქო-
 ნდა, არც საყუთარი სკამი და სანოლი.
 იგი საბაღლოდ ნათესაებთან იყო მუხარ-
 რებულში და გაგრძელებული სტუმრობა
 მასაც ისევე მძიმედ აწვა მხრებზე, რო-
 გორც ხმს მასპინძელს.

ყოფილ პავლოვის ქუჩაზე, პურის ქა-
 რჩანასთან უზარმაზარი რიგი იდგა. იყო
 ერთი გნიათი, ყვიროლი, კენსა, გინება,
 მუჯულუგუნების კვრა და ჭიდაობა. რი-
 ვის თაგში ბავშვიანი ქალები მოჩანდნენ.
 თუმცა მათ მინც სამხედრო ფორმანი
 ვაჟები ჭარბობდნენ, რომლებიც ამ გაგა-
 ნია ომის დროს მშვიდობიან დიდებულა-
 ეში, რატომღაც, ძალიან მოჩვენებულ-
 იყვნენ. ქარჩნის შესასვლელს, სადაც
 პურს ყიდდნენ, რკინის მოავიერი ერთკვა.
 მოავიერის შიდა „ბილიკზე“ მოსვლირი-
 ლისათვის უკვე იოლი იყო სანუკარი
 მიზნის მიღწევა. ამიტომაც ამ ბილიკზე
 მოსახვედრად დიდი ბროძლის გადახდა
 სჭირებდებოდა.

რიგში ახალგაზრდა ქალი იდგა. ბიჭი
 ახლდა თან, შვიდიოდ წლის - მუსსტი,
 კუჭანდარა, დიდი, გაფართოებული თვა-
 ლებიანი. იგი დღეის კაბას ჩაფერნოდა და
 ცდილობდა არ ჩამორჩენილად მას. და-
 დლილი სახე ჰქონდათ ქალსაც და ბა-
 ვყუჩაყუ. უკვე ბინდებოდა, ისინი კი რა-
 მდენიმე საათია უმედეგოდ იდგნენ ამ

უსასრულო რიგში. უპუროდ ვერ გა-
 ბრუნდებოდნენ - თეითონაც პრობლემე-
 ბისაგან თავმოძებლებულ მასპინძლებს
 ერთებლ ნამოსცდათ: „დეგნილს პურის
 ურიგოდ აძლევენ და იწებენ თქვენს მოგე-
 ტანათო“. ეს ერთი ფრზაა საქმირის გა-
 ხეხ იმისათვის, რომ ყოველდღე, ერსხა
 და იმავე დროს, დედა-მუელი ამ უზა-
 რმაზარ რიგში ჩამდგარიყო. დედას, მა-
 რთალია, ჩანთაში ელო დეგნილის მო-
 ნიშობა, მაგრამ არაფრის გულისთვის არ
 გამოაჩენდა მას - ლოდინით გაბეჭრე-
 ბული ნერვებდანევეცილი ხალხს მის თე-
 ანონ უკვე არაერთი გავლანდა უმჯერი
 სიტყვებით მისი გამოჩინისათვის. ასეთი
 მუხარაყვირის მოსმენას და მოთმენას
 ისევე საათობით რიგში დგამა სჯობდა.

ზამთარი იყო. სუსხიანი ქარი ქროდა.
 შალის ნაქსოვ ქურთუკში შეფუთულ ბიჭს
 ცხვირის წეერი ნაწითლებოდა, სიცივი-
 ვანი თვალუბზე ცრემლი მოსდგომოდა,
 მაგრამ იდგა და ხმს არ იღებდა - იხსნ
 ინაცვლებდა ოღონდ ხშირ-ხშირად.

უცებ წინ, ჩამოქალი ატყდა - პური
 თავდებოა. იხუვლა ხალხმა და მოავიერს
 მიანვა. კედელთან მდგარ ბიჭუნას დე-
 დის სხეული იფარავდა, მაგრამ სუსტი
 ქალი დიდხანს ვერ შესძლებდა ამ მოწი-
 ლის შეკვებას. სულ მიიჭუჭა დედა-მუელი.
 კიდეც ცოტაც და სიმწრისაგან იყვირა
 ბიჭმა - ფხვი ეტყობა პატარას. დედაც
 ხელში აიყვანა და მიჰყვა რიგს.

ძლივს მიაღწიეს გამოილებულ სა-
 რემელს, მაგრამ პური უკვე აღარ იყო...

- დედა, მოწიშობა რომ გეყენებინა,
 არ მოგცემდნენ პურს? - ჩუმი ხმით
 ჰკითხა უკვე ლოგინში დღეის მჭერდნი
 თაქმარებულ ბიჭმა და ნამიანი თვალე-
 ბით აპოხებდა.

- ალბათ, მოგცემდნენ, - ჩუმადვე
 გაეპასუხა დედა.

- სირცხვილი იყო, არა? - კვლავ
 ჰკითხა ბიჭმა.

- ჰო, სირცხვილი იყო ამდენ მშვიერ
 ხალხში ურიგოდ წინ ნასვლა, - გაეპა-
 სუხა ქალი.

პატარა ცოტა ხანს დუმდა, მერე მა-
 გრად მიეკრა თავის ურყევ თაგმსაფარს
 და ჩაიჭურჩულა:

- არა უშავს, ერთი დღე უპუროდაც
 შეიძლება გაძლის ცაგმა.

დედაც თმებში მუცურთა ხელები, ჩა-
 ლისფერ კულულებზე მოეფერა და თე-
 ლებს შუა აყოცა:

- შენ უკვე ვაჟკაცი გამბდარხარ!

მატყარი ცინარა ტირელაძე

7

* ბორბალზე შემეჯდარი
 მადამზულ ფრიკასე
 სცენაზე დაქტრის და
 გვიჩვენებს გრიმასებს.

8

ცირკში დედა დათეს
 რეცხვა ასწავლეს
 ზღვის კუ ცხელ უთოს
 ხელში აწვალეს.

9

ცირკს ჰყავს სტუმარი -
 გასტროლოთრი
 დიდი ზუპარა და ჟინდლოთრი.
 მავთულზე გადის, როგორც
 თრითიან

ცნობილი სპილო ინდოეთიდან.
 პაერში ისერის და ისევე იჭერს
 ორ ლამპასსა და მშვენიერ
 ლარნაკს.

არ ტყდებდა ლამპა და არც
 ლარნაკი,
 დიდოსტატია ულაპარაკოდ.
 ყველანი - ცირკში!

10

- სად იყიდებ, სენიორო,
 ეს წითელი ჰამიდორო?
 წითელი ზუპარა ზუპარა თეთრს
 ზედ ცხვირზე წააკლებს ფუნუნულა
 ხელს.

- რისი ჰამიდოროა, რა მიეთ-მოეთი,
 უზრდელი ბრძანდებით,
 ცხვირი მაქვს ასეთი.

11

მხეცთა მწერთნელი ღონიერი
 ზანგის ქალი მერი გრევი
 აბა, ვის დაეაფის ხეირს?
 დია გალიიდან მოდიან მხეცებში,
 მოდიან მორჩილად თვალების
 ცეცებით.

ალებ - ჰოპ!
 მერი ატკაცუნებს მათრახს
 მხეცებს შიშის ოფლი ასხამთ.

რამდენი არისო ორჯერ ორი?
 სცენაზე პირველი გამოდის ლომი...
 ლომი შუასაგან მიოდის თითქმის
 ფორთხებით

და რკინის საწონი გამოაქვს ოთხი.
 ალებ - ჰოპ!

ლომი უკან მიდის ზოხვით,
 ორჯერ ორი არის ოთხი.

სიყვარული საყაროს ასისპროვნებს



სამა და რამენი

„სიყვარული მაშინ თავდება, როდესაც აღდგინა ბოლო-ვლად შიაცნოვანი ერთგანათს“.

კონსტანტინე გამსახურია

ეს გამონათქვამი კონსტანტინე გამსახურდიას გუთუნის, დიდ კონსტანტინე გამსახურდიას. ეს სახელი ასოცირდება სიბრძნესთან, დიდებულებასთან, ამაღლებულთან, სიყვარულთან, მშვენიერებასთან. მახსოვს, რწნი ექსტანტინე ნარმოსთქვამდა ხოლმე - კონსტანტინე გამსახურდია - და მუუუნებოდა: ნახე, როგორ დიდებულად ჟღერს სახელი - კონსტანტინე, მაგრამ თუ იმავე სახელში ვთვალისწინებთ არა დიდ კონსტანტინე გამსახურდიას, არამედ - სხვა, თუნდაც, გამოჩინულ პიროვნებას, შიამოქდილებმა ისეთი მღერი აღარ იქნებო. მართლაც, ასეა. ამასთან დაკავშირებით მინდა გამოთქვა, ვფიქრობ, საყოველთაოდ მიღებული მარი მუსიკის ფერმონების შესახებ; ერთი და იგივე მუსიკა, შესრულებული სხვადასხვა პიროვნების პატერსაქვამდ თუ სხვადასხვა მოვლენის აღსანიშნავად, სხვაგვრად გამოიკვება შემრულებლების და დიოგორის სუბიექტურ ზეგავლენას, განსხვავებულ ფერადობას, ელფერს, შინაარსს იძენს. იგივე თემის მხატვრული სიტყვის შემთხვევაზეც.

60-ანი წლები იდგა. მე და რწნი თორეია რამდენიმე წლის შეუღლებულნი ვყავით. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კიბერნეტიკის ინსტიტუტში, სადაც მაშინ ემუშაობდი, სამეცნიერო ხასიათის ღონისძიებებთან ერთად იმართებოდა სადელსასწალო სადამოებეც, რომელზეც ხელულებების ცნობილ მოღვაწეებს ვინვევდი ხოლმე. ერთი ასეთი საღამო კი ყველასგან გამოირჩეულ და დიოსასხსოვარი აღმოჩნდა. ჩვენი სტუმარი იყო ქართველი ერის სასიყვარლო შვილი კონსტანტინე გამსახურდია. ამანი დაეკვივრა შწრლის შვილიშვილი, ნაილა გამსახურდიას ქალიშვილი შორენა ასობიძე, რომელიც ჩვენიან მუშაობდა / ის ახლაც კიბერნეტიკის ინსტიტუტის თანამშრომელია. მახსენდება, როგორი აქვითიერული გვებოდიშებოდა, როგორი განანუნებული იყო ბაბუამისზე, როცა პირველად, დათქმულ დღეს ვერ მივიდა დიდი შწრალი, რადგან შეუძლად გრძობდა თავს; როგორც ჰგანრა ბავშვს, ისე გამშვიდებით და რა გაბადრული სახით მოუძღვებოდა წინ ერთი კვირის შემდეგ.

როგორი კმაყოფილებით მოგვეგვირა საყვარელი ბაბუა, რათა ჩვენთვის ნატვრა აქედინა და სიხარული მოეჩვენებინა.

რწნის ძლიანი დიდი სურვილი ჰქონდა შექენა კონსტანტინე გამსახურდიას ფერმონული პორტრეტი. მწერალმა შორენას სულით თავისი ფოტოპორტრეტი გამოუღებინა მას, რადგანაც პირიზეა არ შეძლო იმის გამო, რომ ხშირად მუუღებდა იყო. რწნის კი შილოდ ნატურადან სურდა მისი დახატვა, ამიტომ კი პორტრეტი დაურწრელი დარჩა. *სოუგა კონსტანტინე გამსახურდიას სახე მან ნაწარმოავდგინა ქცეშში კომპოზიკოსიათვის „საქართველოს დიდი შვილები“*

ეს ფრზა კი, რომელზეც მოგახსენებთ, ბატონმა კონსტანტინემ სწორედ აღნიშნულ საღამომზე წარმოხატა. რა თქმა უნდა, შწრალი ამ შემთხვევაში არ გულისხმობდა აბსოლუტურ შეცნობას, რამეთუ ადამიანის ბუნება უსახზუროდ რთული და შრავალფეროვანია ისევე, როგორც თვით საქართველო და ამის გამო მისი ბოლომდე შეცნობა შეუძლებელია სასრული პრეცედი იყოს. ხოლო რაც შეეხება სიყვარულს, არამთვლ სიყვარული, ნაწილობრივ სურვილაც კი შეიძლება გაერქვ ადამიანთა შილოდ ნაწილობრივი შეცნობის თუ გაეცნობის შემთხვევაში. აღნიშნულ ფრზას შიამბეჭვებოდა, მოუხედავად იმისა, რომ არავრით ბრწუნად გამონათქვამი დავგომიღრა მაშინ დიდმა შწრალმა, ჩქს მესსიერებამ სხვა ყველაფერი მამონვე გადათარა.

სულ ეს სიტყვები მირჩიალებდა ვინებამი. ბოლოს გაეცნობიერე, რომ ჩქმში აბიძგებოდა და შიწივებოდა დიდი შიხაგინი პროტესტად, და, აი რამდენიმე შეიძლება უჩრხრული იყოს ორი ადამიანის ურთიერთდასრეგულბებელ საუბარი (მიუ თუგებს, საუბარი გრძობებზე), მაგრამ ურთიერთსიყვარული, ურთიერთპატივისცემა /ვეგბამიშობამდე აბსოლუტური და აფოროვანება ერთმანეთის ჩქმსა და რწნის შორის ყოველდღიურად ჩზრდებოდა. სულ უფრო სანტრესტო, სასურველი და შწრეფისი ვხდებოდი ერთმანეთისთვის, და, რწნისთან მიმართებაში თუ

კომუნიკატიური საზოგადოებო



ღლეს რომ ვანმითლობის დაცვა ფული ღირს და თანაც საკომოდ დიდი ფული, არავისთვის არის უცხო, მაგრამ ერთია, რას ვიხიბდა და მეორე - რა ხარისხის მომსახურებას ვიღებთ ამ ფასად, რადგან, სამწუხაროდ, ზოგჯერ გაღებული ხარე არ შეესაბამება მუერნალობის დონეს.

ჩვენს ქვეყანაში მომრავლებულ კომერციულ სამედიცინო სამსახურებს შორის უთუოდ აღსანიშნავია აღტტრანტეული სამედიცინო - სადახვევო სამსახური ალსს, რომელიც 1991-93 წლებში ექიმების ნატვარიველიშვილისა და ქეთევან ბუგინიშვილის თაოსნობით ქავთიანბის ქაჩხე მდებარე მეთოთხე საავადმყოფო-პოლიკლინიკური გაერთიანების „ლექსკომინატი“ ბაზაზე ჩამოყალიბდა და მისი დაარსება ვანდაცვის სფეროში მიმდინარე რეფორმამ განაპირობა, რამაც კომერციული მედიცინის ხაზით მუშაობისცენ უზიძნა ბერეს. თავდაპირველად სამედიცინო-სადახვევო კომპანისი მუშაობამ გამართლა კიდევ, მაგრამ როცა საწესდები ფონდი ნახევარ მილიონამდე გაიზარდა, ალსს-ში პოზიციები დიდი რატიხას და ქეთევანის შეცვლა შეუცდა. სწორედ მაშინ გაუწნდათ თათვა ნატხასა და ქეთევანის, საზღვარგარეთი მეტად პოპულარული და გავრცელებული Emergenc (გავადიდებული დანხარების) ტრენის დანესებულება შეექმნათ, რომელიც თავის მხრეც მაღალ პროფესიონალურსა და საუკეთესო აპარატურას საქართველოდ. მედიცინაში პროფესიონალიზმს ჩვენიან არასოდეს ყოფილა პრობლემა, ვარც ამპარტურის კომპლექსებთან, საზღვარგარეთაც მჭირია, მაგრამ აბსლავ-



უტყუო, სამავალიყო, ის ჩემთვის, და არა მარტო ჩემთვის, იმითიყო საც, ვინც ახლას იცნობდა, რჩებოდა უფლსაგან ყოველგვარი ღირსების შუქლი ადამიანს ნიშნება, მტრად, ეტაღიანად. /და ყოველთვის ითვლებოდა არამქვეყნიურად/ ქალბატონი ქვეყანა ანაბიბოვი, რომელსაც რჩების უნაღვის უნდავდა, ბრძანებს: ყოველდღე, ახალი გადასახდენი სულ უფრო და უფრო იდგება და დიდი მოხმას ის, როგორც ზღვანი და როგორც პირველია.

ბოლოს და ბოლოს, ვიციხვე მოვისურვე გავრცელებული დიდი მწერლის მარის სიტყვებს, რადგანაც შუქლებული იყო, მისი განზრახვა იყო ყოველივე ქვეყნიურად ბრძანება და დაწესებულება განსაკუთრებით შემსრამ სიტყვად ათავადება. ვერაფერი ვერ ვუტყუო მარს, რომ დიდი სიყვარული თავიდან, თავს იძიებო, რომ ადამიანებმა შეძლეს და „პოლიციელები შეიქმნათ ერთმანეთი“, /ისის გამოც მოსახერხებელი ერთმანეთისათვის/, არც მეტად შევიძინებო ერთმანეთს მე და რჩი, თითქმის უფრო მეტად შინაარსიანი და ღამის ზღვანი და ჩემი უფრობითა, უფრო მეტად გავიზიდავ ერთმანეთს შინაგანი ბუნება და უფრო ბედნიერება ვთვლიდი ჩვენს თავს. /ახლაც ასეა.../

თავს უფლებს მივეცი, გავუზიდავ შორებს ჩემი ველისტკივილი და ვიხივებ მოქმედებით პატივსამსახურის გადაცემა ჩემი შეხედულება, რათა გენიალური მწერლის უფრო ცხადად განვარტავ, რას ვუღიხმობდა თავის განზრახვაში. ბატონი კოსტანტინის გულიანად გაუცინია და უთქვამს — აი, სწორედ მაგას ვუღიხმობ, რომ სიყვარული არ მთავრდება მაშინ, როცა ადამიანები ყოველდღე სულ უფრო და უფრო ახლს და სამხრეთის ადამიანები ერთმანეთი.

დღევანე და ნათელი მის დიად სულს, მის გენიას! ნელს უკვე 22 წელი შეურდობდა, რაც რჩი ამ ქვეყნად აღარ არის, მე კი ბოლო ამ პერიოდის განმავლობაში ვერძინო, რომ ჩემს სულ ერთად ვარო, სულ მის საცარტონი ტვირთობს და კვლავაც განუწყვეტელი ადამიანები მასში სულ ახლს და ახლს, არა მარტო აქ განვარტებული პერიოდის, არამედ იმ ურთიერთობის, რაც არსებობს ჩვენს შორის სხვადასხვა განმსაზღვრებელ ყოფიან გადასახდენს. მე ვგრძობ, მიფრთხილებდა, როგორი შეხედულებას ამა თუ იმ მოვლენას თუ პიროვნებაზე და, სავსივით, როგორ თან სდებს მუშაობადა ჩემს ცხოვრებას, ჩემს სულს, და ინტელექტით ვერძინო, ღრმადაც მნახს — ეს პირველი არსსული დასრულებულია.

1984 წელს მოსკოვში „სოვეტური ხელფორმა“ გამოსცა რჩის დივერსიონული ნიშნულების ადამიანი, ბოლო 1988 წ. თბილისში მასტერის სახლის ინტელექტით მისი პერსონალიზირებული გამოქვეყნების მომზადება კატბლოგი ვერად ილუსტრირებული. იორივ დიდი მოქმედებით მიუძღვნენ სრულად საცარტონის კაოლოკოს-პატრიარქს, უწინდესა და უწინდესის ლია II მუშედი ნერიოს თანხებით /იხივი მეტეს, მეთხივებს არ შეეძლება, თუ მასაც ვაფიქსირებ ამ ნერიოს გამოსახულ ჩემს ველისტკივს/.

აქტიური უწინდესობა, თქვენს უდღებულეს პიროვნებას, სულიერად მასწავლებელსა და გამსაზღვრებელს ბოლო ჩემი ერისა და სათავადებელს ბოლო საქონისათვის, დიდი მონივნით მიგიძღვინე ამ ადამიანს ჩემი მუცლისაგან, რომელსაც ყოველგვარი მალელი იყო ცხელი უწინაესისაგან: სისპეტაკით, მაღალველითობილებით, ღრმს ინტელექტით

და სულიერი არასტრატეგიაში, ხელოვნების ნიჭით და სიყვარულით ნიჭით, რომელსაც ამაღლებული იყო ეთიკური პატივით ცოლ-ქმარის ცნობილს და მაგალითი იყო იმისა, რომ რა სიმაღლეს აქვს ადამიანს დღვისაგან ბოძებული, ის იმ სიმაღლეს ინაწინუნებს ყველა ურთიერთობაში.

ჩემს მუცელზე ამბობდნენ, რომ ის არ იყო ამქვეყნიური. ჩემთვის კი ის ზეამადანი იყო.

ვახივებ, მომხივებო თქვენი ასეთი შეხედულება ჩემი ადამიანი ველისტკივილით. დიდი სურვილი მაქვს და თავს ვადავლებოდა ვთქვი, მეტივერძინა თქვენითვის, როგორც ქართული სულიერი საგნების ველისტკივილად პატრიონისათვის, ჩემი სათავადებელი მუცლის — რჩი თურქის შემოქმედებით საცარტონ, რომელსაც მოვიტია და მუსიკით, ღრმად ვილო-სულიერი მართი, უფასოვანი გრძობითა და მაღალი ტემპერამენტით ახლავს მის ვერძინულ ტრადიციას გასულიერებული და განსაკუთრებული ნაწილსა მრავალსაუკუნოვანი დიადი ქართული კულტურისა...

მე დიდ ბედნიერებაზე მივხივებ ჩემთვის, თუ თქვენი უწინდესობა ილევებს მისი სულს მწიბვისათვის...

დიდი სასიხივო და მოკრძალებით, ესაა გომესაური — თურქია, 1988 წ.

თუ მითხვინებო არ გადავალე საყვარელი განდებობით, შეთავაზებო კიდევ მატარა ნაწევრებს ჩემი ერთი დიდილოვანი:

„დედს 28 აგვისტოა, 2000 წ. — მარიამობის ბრწყინვალე დღესასწაული. ვთხოვ ნინიდა სანდელს და მურღმოდრეკელი ვევედრები ძღვრის მარიამი დღვისმშობლს და ყველა ნინიდა ზეკურთ ძალას — დავიფაროს და სასიხივო განაწილდეს ნარმართის ჩემი სამშობლოც და ბოლო კაცობრიობაც...“

...ნავალ ვთხოვო მის, რჩის იქაც ბოველივაც დღევანდელ დღეს...

...ვიხივებ ხილი და ერთი ვადავლებოდა, ძალიან ღამის, ვარდისფერი, თითქმის შვიდნივდ ასივცევი (მყინო ლუმესტკივიდა)... დავივებ მის მწიბვრებათ თითონ მარმაროვლეს და მისი შუქს მონივნით შევერთე იმ სპეტაკი აურის ბრწყინვალეობას, რაც რჩისაგან მუდმივად მივიღებ...

სულ ვფიქრობ ხოლმე, რჩი ამქვეყნიურ ცხოვრებაშიც ზეკურთ განმსაზღვრებელი იმყოფებოდა და იმისათვის, რომ დაქვალბული ყოფილიყო ჩემი ერთად ყოფნა, რამდენადაც თითონ შეეძლებოდა არ შეეცლი, მე ავცადე თავის სიმაღლეს საყვარელი მუშადა და მთავრებდა... და ბოლოს, აქვე მინდა ვაფიქსირებ ჩემი საყვარელი პოეტის შორის ფიქსიციის სტროფები:

„ამ ქვეყნად მოსულა სხვა თუ არა, იმტობს ღრმად, რომ ერთხელ მაინც მეტყვა — მოსახარა!!!“

ჩემი ამ წიგნისთვის ერთად ყოფნა, მართლაც ჩემი ამსუფთავება იყო. ზეკურთ სასუფეველი შერთობდა კი სხვადასხვა განზომილებიან ვეკაპირებდებო, რომ უფროხათ ერთმანეთს მარიადი — მიყვარხარ!

...სიყვარული — სამყაროს მწვენიერება, სიბრძნე, სივსივსა და მარიადივსა — როგორც თვით სამყარო.

მამა მონაწილანი — თანაინა

არღვევსათუქი აზარა პერიონაჟი

ზრდა ექიმები მიდგენ-მოდგენენ, ნაწილობრივ ნაწილობრივად და მარტობით აპარატურა შეიძინეს, საკუთარი ხელით რემონტაც გააკეთეს და საქმეს შეუდგნენ.

დაღს ახლს — რესპუბლიკაში ერთადერთი, 10 ვაგონივსეზე გათვლილი საერთაშორისო სტანდარტების დონის კომპიუტერი საავადმყოფოა, რომელსაც ნოე-როვიტის სტაციონარებში ექიმები მიღებენ. აქ ხუთი განყოფილება (სასწავლო დასახლება, რეანიმაცია, ქირურგია, ტრავმატოლოგია, კარდიოქირურგია) და მაღალი დონის სპეციალისტებით დაყოფილებული მუდმივმოქმედი ოთხი ბრივადა მუშაობს.

საავადმყოფოში ნებისმიერი დიაგნოზით შემოსული ავადმყოფის კომპლექსური მკურნალობა უტარდება და კლინიკად ყოველწლივს მოწესრიგებული რადებს. აქ თავად თანამშრომლებიც კომპიუტერულად გრძნობენ თავის, რადგან ყველაფერი, რაც ნორმალური მუშაობისათვის სჭირდებათ, ხელთა აქვთ.

აღსაშ-ში უსაღველს დონეზე ხდება არითმიის მკურნალობა და რითმის მოსახერხებელი აპარატურის ჩადგმა, აქვე მუშაობს ყოველწლივად ადრეული ღამისაგან და რესტრუქტურალიზაცია, კეთდება ურქავალი ოპერაციები ტრავმატოლოგიასა და ორთოპედიაში ბარსაყოს-სასრისის განხიზნა, ქირურგიული ოპერაციები მკერდობაორთოქმის მოვლითა და სხვ.

კომერციული საავადმყოფო თანამშრომლობს ნორკმარანის ურქ-

ვის კარდიოლოგოურ ცენტრთან და იქ ნაოპერაცივით ავადმყოფები ოპერაციის შემდგომ დისმარმონიციის აქიურ კლინიკაში გადიან.

სასწავლო-ავადმყოფელი სასახარმონიციის ახლს ურქავალი რეანიმაციული მეტეს, რომელსაც ამსტერდამში პარმადარ ხანძინს მოხმებს და ჩამოვიხივებ. რეანიმაციის უკანა პირდაპირ, საჭიროების შემთხვევაში, ტემპერატურა 45-მდე იწვეს და ოპერაციებზე კეთდება. მასქნა ბოლო ქვეყნის ვარვლებში გადაავივლებდა. პროვსიონალი რეანიმაციოლოგები ვაგონებზე უწევენ დახმარებას.

კომერციული საავადმყოფოში მკურნალობა პაციენტებს დღეში 30-50 დოლარი უფლება. ეს თანხა მაგას ზღაპრულად დიდეს კი მოეცინება (რა გასაკვირო, ასეც იყოს ჩვენს ყოფნაში), მაგრამ თუკი ერთხელ მარცხ მოხდებოდა რეანიმაციული ჩვეულებრივ საავადმყოფოებში, შევივლიათ უზღაფრად, ნაციონალურ პალატებში, სადაც დანერგული რეინის სანოვით დასა, ნაცლის საძივრად ქალაქის ერთი კუთხიდან მკურნოვნი გარბნივით, თითო ცნობის განისამსხე სულ ცოტა ღარიანი ჩაყვავივით ბუზსაღვის სანტრონის ვაგონებში და თავსაც ყოველდღიური გადასახადიც გვიხივთ, ადვაციონებში, რომ ასეთი პირობებისთვის დღის ვაგონზე ხელის ვაგონა, მით უმეტეს, თუ თქვენი განმსაზღვრებლის სადავარჯეს პროვსიონალად იქნება დღევანდელ, რამდენ შინა, მაღალ მისივთ, ბიჭივ ცალკულაშეული, თქვენი ბუქქინივთ, თამამ თაბავარი, კახა ვაჭარია, ზურაბ კალანაძე და მრავალი სხვანი დღანან.



ამ ვინო ქუჩებში კომუნები ვერ შეუმოკვია", - გააფრთხილა კომუნების მომლოდინეები მუხრან მაჭავარიანმა და, თუკა გავრდიდდნენ სადაცა შემობადებოც, - ავრ შემოეცნა". სოციალიზმიც, თუკი არსებობდა პარტიკულარულ, კლეპტოკრატულ იმპერიაში, ისე გაიპარა, ვერც თუ შეგინდეს; ვერც მოგვირავდ იმერეთსა და თავისუფლებასწარუბრებულ ხალხის აღტიკრებებს გაუღულ თბილისის ქუჩებში. უფუნური მოკერის თუ ვერავი მტრის „დამსჯელი ოპერაციების“ წყალობით ავი მხატვრის ხელი მოხატულს დავამავასა უმეცრურები ქალაკი.

ხოლო ის, რაც ახლა ხდება თბილისის ქუჩებში, ღვიის რიხსავ უფრო მეტავ. ეს ნამეტოდელ „სასყალოდ მოწყვეა“ ღვიისაგან.

ქრისტეს ნაციონური ზორცმესმინდა 2000 წელი დგებოდა, როცა კავკასიის ულამაზესა, თავისი კოლორიტიტ განრუტორებულმა ქალაქმა წყურე მნათობა გაღვიინა, თუ ღვიის ნებით, ჩვეული იერსავე, ღვიითური ხიბლი დავარე და „გაროსიკებულ ბაბილონს“ დავმავაგავ. ჩვეულღერე, დედაბალესი ქუჩები ქვეყნის ცხოვრების სარკევი, ამბობენ და მართლაც, თბილისის ქუჩებში ერთი გატარინება, თბილისელთა თვალგანი ჩანდვადვ სამხარისოა რომ შეტეტო, როგორ გასტყვივება სრულად საქართველოს... ძალაუფლებად ინატრებ ადრე ნასული კაცის ხედვრს, რომელც ამბობდა: „თბილისის ქუჩებში სიარული რე მომიბოლოს მაღალმა ღმერთმა, ვოკო მუდამ ავი მზიარული, ქართველი პოეტო მერცაქს“. დღეს კი იმავ თბილისის ქუჩებში მზიარულ პოეტს კი არა, მზიარულ გიკავც ვერსად დღავდავ.

ქვიებოდა და გიკავ, დიდვი და მატარავ, მალავრავც, ახლავრავც და სუსტვ ჩართულია ბრძოლაში, რომელსაც ღმერთის უარსმყოველმა კაცმა არამებობისთვის ბრძოლა“ უწოდა. არდავ არსებობა არასდღეს ყოფილ კავკასიობის მზინა, დავმიანს ყოველთვის მეტი სურდა, ვიდრე არსებობა. ჩვენც კავკასიობის ნახილი გარი და ჩვენც მეტი გავსურს! უნდა გავსურვს კვდეც, მაგრამ ახლა სატანური ძალით ჩართული ვართ ახალი მსოფლიო წესრიგისათვის“ ბრძოლაში, რომელიც ცტკობა იმგვარად თუ დავგვიდრდავ, როცა დავმიანები ისე ირავებინა, თითქოს ღმერთი, ჩვენი აღსასრულის გაბი მოინდინა არისო, როცა ყველა სათავი და ხალხს არის მამეში“ ვეტიებეჭოდა. როცა მეტსოვლი მეტობელს არ იმდებო, ნათესავი ნათესავს არ მოითვებო, - ჩემი გამტარვებო, ძმას ძმის არ ვდარდებ და დას - ძმისა, როცა ცოლ-ქმარის შორის სიხარულ ჩანდავ და მეტობრებს შორის - უნებლობა, როცა ქართული საბათო ბაზრობებზე იხარებო, ქართველი ქალის კვდებნისობდა, საუკუნების შეშქილი ე. წ. „იმიჯი“ თურქეთში უფასოდვება; როცა კინობებში ერთ სკადმის უღარველად ავებენ იმდენს, რამდენიც იმავ კარებთან ატყულ მათხოვარს იხსნის დასტყობება და შიმშილისაგან; ერთ ქართველ გოგოს განარჩვებს სატანურ ცდურებას და ღირსებულ ქალობას - დღობას აჩუქებს. ერთ ბავშვს - „რომლის ერთი ცრწილი მთელი სამყაროს კეთილდღეობას გადასწავის“ დავცავ ცხოვრებისეული გნის გამოვლებსაგან.

მაგრამ კომპარტი რეალბა სახეივან, ჩანებულელ თბილისში ბრედვლებენ „პორცის გავრადლებელი, მაცდურებელი დანუტსებულელი“, ხოლო კვდლებს აკრძალა თაბიხ მასა, რომელითა თვლებიის ფტყერი სასარჩვევითა და შობა.

ნუთუ მხოლოდ ასე უნდა მომდარეო?! მრავალჭირხანხელი თბილისი ამ დღესაც უნდა მოსწრებო? ნუთუ იქმედ უნდა მისესულავითი, რომ ჩვენს სულს ჩვენვე ხორცისთვის დადსწრო სკვდელი.

დანტეს ვჯოჯობეთის სიმბოლკაში ერთ-ერთი სახელწია სორბილი, დამანგრეველი სორბილი და ამ ვჯოჯობებში აღმოჩინული თბილისელებიც დარბიან, დარბიან სამოკრძისთვის. ყველა რაღაცას ყოცის; ჭირხანხელსა და მინას, სახლსა და ბავშვს, სამშობლოსა და სულს. უმეტეი მათგანი სხვა პირობებში შეიძლება პატივცემული პიროვნებაც კი ყოფილიყო, მაგრამ შიმშილის, უმამალობის შიშით იმეტებენ ნარსულსაც და მიმავლსაც აწმყო სთვის.

- არ არ იყო იმეტი ამ მალაზიაში საქვეყნოდ გატილილი ერთი ლუკმა შურისათვის: კაბები და საკველი, ტყუილები და სურათები, წინგები და აღბოძები, საშუალო და სათამაშო, ნაჭები და ნაქსოვი, საწებრე და სასხივარი - ცოლ-ქმარობის, დანიშნვის, გჯრისწერის, უფავალი მოვინებებით აღსატყ. ინტიმური და ძვირფასი ნეთო...

ყველას ჰქონდა თავის რომინი და ნარსული, სიხარული და

გადასახლება

დარიღ, სცილი და ცრწილი, ინტიმური ისტორია და უცხო თავდასახლება, იმედიანი დასწყისი და სკდინი დასასრული“. როგორ ჰკავს დღევანდელი თბილისის ყოფა იმას, მიხეილ ვაჟა-ფშაველამ რომ აღწერა. ქვეშობრივად, საზოგადოებრივ ფორმაციათა ცვლა, ღირებულებათა გადავსება ბავშვის თვის პირობებს, როგორც ღვიითური, ისე კავკასიული კანონებისა. ასეთ დროს ადამიანი უკვე აღარ არის ღვთის ბატი - ის წინდა წყლის ბიოლოგიური არსება და შესაბამისად, პირატყვლითა მისი ქვეყნა, რომელიც მომეტრის მოთხოვნილებებს ვერ სკვდებდა.

„მომეტრის მოთხოვნილებათა“ მინა გახდა თითქოს მრავლი-სმომსწრე და აშვერად აშსურღელ „ვერონიკის სახლის მოდელ“ გადატყველი ქალაკი - თავისი ასტყუალური პოლორალიტიკითი, „უკომალეტკო დედაცკებითი“, მერსდესებასა და კადი-ლაკებში ჩავარული ყოფილი მოყვასებით, „აუღვდებითა“ და „ამალბორებითი“, თვისებიათა და საქველმოქმედულ ნოდებელი საქველმოქმედულ ორგანიზაციებითი. რატიკლავც გათავსებული, პლას-პივალის ნაწი მტაბუების მიმადელი ასტყუალური უმტრესობით“, „გამარჯვების მოდიანათა“ საზოგადო გაბიოსული იავფასიანი მტაბუებითა და ნუგურიშებს („ახალ ქართველებს“) ადგენებული ვაბამბული დანასულელებით.

„ღმერთმა მკუა დავცავდა და ნაბაძვის ნიჭი კი ნაჭარბეივად მოვცაქს“, - წრდა ქრთველი მწრალი და ჩვენც იმტოზ დავემსგავსე მომეტრს. სადაც არ გჯყოფნის საყურთი კუკა, წმინდა, გახმებლია და ნებისყოფა, იქ უტყოლითა ნაბაძვითი ვლამობით ვინს გასვლას, ღლღოს გატყვას.

ჰოდა, ვინც უკეთ ჩანსდა ამერიკის სულს“ - ღლეღც გაიტანა. საყურთი სურვილებს ადვირი ახსნა, ღვთისპირიდან გადავარდა და არადადამიანურად გაეზოგნა დანარჩენებს. „პეგინი-ღვიძებელი იდეოლოგიითი“ შეიარაღებულმა აიღვიანა სინდისის გამაღვიძებელი ცხოვრებითი. შობა რუსთაველს „მკდრანდლესის“ დუქია დათავადა, ის სახლი, რომელიც მშობილორ სითოსისა და მყურდობის ასხეგებად, დაანგრია. იმ ადგელს მარტეკი ნამოქმია, თავად კი მაღალი მტყური შეშობილითი ვლამი განმარტოვდა, უწარსულუ, კონტრატყული მეგობრებითი“ შემოვიარვდა, სასოება პიროსკომუტე შეგარა და თითი სკვარულც გაპაპროკოდა - სეტყულურად ატყერი და პასიურ დღებედა დაკყო. და მინც უბნებებება ვერ იძინო. უფირ მეტიც, უმეცრურების განდა დაფუღვა, რადგან მის მიერ მეშქილი საყურთი იღვლია ყოვილია ვჯოჯობეთს აფირცებულს, რადგან თავდაცვა, თანამოქალაქთა მტავგავს, იმ მყურთიდან აღმოჩნდა ჩართული, რომელიც დავმიანს უშობს საშუალებას თავისუფლად განავითარის ის, რაც ყველსზე მთავარი, მოშობილელი და განრუტორებელია მასში... სინდისთან თანმშობითი ცხოვრებას ვერ ღვიისა და ამიტომაც დააკარვა რეალური ცხოვრების ქვეშობრივი სიამოვნება და სიხარული. და დავის ეს „მედიადარი ღატკაც“ თბილისის ქუჩებში და ეტებს დავარეგლეს...

მაგარი კი დავარგელის ანახლოვრებას სიხარულის სურვილკითი ვციდობს... და, რადგანაც „პიოთხენია ბავშვის მომეტრებას“ ქალაკი მოაწინდენ თეთირი სკვდილის“ გამსაღებლები და, შესაბამისად, იმრავლა მან მიმეტებელი სულის სამარცხვინი ნორვანამაც, სურვილთა აქტელერაციის ბოლო - გადავარებადა, არაფრად ქვეცა. და თბილისის ჩანებულელ სკადრანზობია ვაცრეული ნაკავარებეც; ვაყურული მწრთი მიმეტრებითი ერთ დროს სკვარული ქალაკს. ვერ მიმხედვარც, ეს თბილისი წავიდა მათგან თუ ისინი გავცლენენ თბილისს. მათთვის ყველავეერი უტყველად გაიყოფრება, ქვეყნილები რატიკლავც ქვის ყორცებია, წინდა - გებეც, ღლამბი ქალით აღტყვებდა უტყია და მზე კი არა ჩანს...

თვით ცხოვრული, ცხოვრების მავსცესებას ჩაქველებული. საქმიანი „პორტრეტი“ აქ, ამ ქალაქში სრულად მოუღვიძლები სიტყვაკვივა და მოკვიდებელი. მოკვიდებელი კეთილდღეობის, სულაც სიცოცხლის ხეჯოფის ემინია და ძმრწობის აუტანია. შეგინებელი და დავტყვლილი ეს უტყველო „პიოთხენი გებეც“, ერთადღვიური საიქმედ, ხტლები - მთხოვროვად არ არის დაცული უფასრობათა დიდი წაოდნობის გამო.

არადა, ხანგრძლივი ვავლის შემდეგ წინაც კი სახანაულიო ამბობენ და ელვდება თბილისი სახსოვლის ცრწილად დავტყული წყნის მადლს... მინცა და ზავს რომ ჩამოვრცობს ქალაკს, ძველ იერსახეს რომ დაბრუნებთ, ქუჩებს რომ ვაგუბლისებს იმედიანი, ვინასალი და ღლამბი სახეებით... ბოლისა და ბოლოს, რიკიკოპიმიან მარამა მავდალინელის სინამდინედე ხომ ერთი ღვიითური ნაბიჯია.

რის ატარებდა, სიკვდილის პირისპირად ისეთივე მზენ და ამავი გამოდგა, როგორც იყო სინამდვილეში. ბოლო დღეებში ოთახში არც ერთ მეგობარს აღარ უშეშებდა, მალე გამოკვეთილები და მერე ვისაუბროთო. თავის ავადმყოფობაზე ხუმრობდა ზოგჯერ. მხოლოდ ბოლო დღეს იტყრა, ბექა მომივანეთო. ეხვეოდა, ემშვიდობებოდა შეიღებს.

...თამარ გვერდნითელმა მაიაშიდან დარეკა ტირილები, ნიუ-იორკში ჩავალ თუ არა, ქართულ ეკლესიაში პარაკლის გადაეუხებო. ყველაფერი მოასწრო, არ ვიცო რაშენი სიცოცხლელი იცხოვრა, ყველა უყვარდა, ადამიანს ვერ ნახავ მასზე აუცი თქვას, ისიც ასეთი იყო სხვების მიმართ. გამორჩეულად უყვარდა ზაზა, ხანდახან მივირბოდა, ასე თავდავინებებით როგორ უყვარს-მეთქი ქმარი. აღბათ, ესეც მისი ბედისწერა თუ იყო.

...ყველა ფოტოში იღებდა ხათუნა, ნალექიანი ფოტო არ შემეხვედრია, კედლიდანაც საოცრად თბილი, ალერსიანი ხათუნას ფოტო დაგვეყურებს, ირგვლივ მისულ სიბოთს აშუქებს.

...მსგავსი ოჯახი იმივითად მინახავს, მშვენი, მოხსურაგებული, სიყვარულით და სიბოთის გაბობარია, ისეთი, როგორიც ხათუნამ დატოვა. ქ-ნი ლუიზა ბოლოს სხვა განხორცილებიდან აგრძელებს საუბარს. ნუ გაიკვირვებთ, წინადა ავგუსტინეს მანუგებელი სამძიმრის ასეთი სიტყვები ჩამხმებისა და გოდებასავით აღმოხდა, თითქოს შვილი ესიტყვებოა "ნუ ტირი, თუ მართლა გიყვარვარ, სიკვდილი არა არის რა, მე მხოლოდ გაბობ ნაპირზე გავედი, ისევ შესაუბრე, ისევ მომძალბე, როგორც ყოველთვის. ნუ დამელაპარაკები სხვა კოლონი, ნუ მიიღებ სამკლოვიარო და მშუხარე იერს. გაიცინე რაზეც გვიცინებოდა, იღიჯე, იფიქრე ჩემზე, ჩემთან ერთად ილოცე და, როცა შენი სული სასუფეველიშ შევა, სადაც ჩემმა სულმა შეგასწრო, იმ დღეს შენ კვლავ შეხვდები მას, ვისაც უყვარდი და ისევ უყვარვარ, კვლავ პოპოვ გის გულს და იმ გულში კვლავ იმავე გრძობისა პოპოვ, ოღონდ უფრო განწმენდილს. შეიმშრალე ცრემლი, ნუ ტირი, თუ მართლა გიყვარვარ!"

იმედის სიმი არ განყვეტია დედას, ხათუნას შვილები, შვილიშვილები... იმაზეც კი ახერხებს საუბარს თუ როგორი სიღარი და დედამთილი იქნებოდა ხათუნა, მომიღიმარა, იმედანი, იუმორით აღვსილი, უფრო დაძალებული, დაბრძენებული, ხათუნას თვალი უყურებს ახლა ქ-ნი ლუიზა მისი ოჯახის მომავალს.

ნანული ბუკია

დგომის გზასა

არინ ადამაები, რომლებიც უწინად ცხოვრობენ, ერთი შეხედვით, ცხოვრება არც დაიწყეს მათ არსებობას, ჩვენს, ფეხაგრეთი დღის, მერამ მანც მვეთი კვალს ტოვებენ.

ერთი ასეთი პიროვნება "ავიციანი" ლეონი სად, ჩემს ბავშვზე მეტობარბას. ლლის უფროსად დეილისმა ოჯახი აქვს. მისი ქმარ-სული უფლის დიდ წყალობად მოჩვენს, მამაგორიე მათ სახლში რომ ცხოვრობს. მოიღვინ ოთახში ბერნი ხატია, ლლისც ცალკე კუთხე აქვს ხატებისთვის...

ორივეს, ხატების ქვეითი ერთი სათიმი სოხუის ლიონსა გამოვა, მისაღებ ოთახში, სამართად ადვილი, ისევ იმ მოხუცის სულით რომ ვაზებ, ცნობისმოყვარობას ვეღარ ვხედავ, ვინ არის-მეთქი? - სთოთებ.

- ეს? - სიყვარულით გიღიბს ლაღი და სურათს მოსაღებია, - ეს ვარაბა!
- თვენი ვინ არის?
- ოჯახის წევრები გყავდა, ხშირად ათედა დაბეს ჩვენთან, დღის ვლას იყო!
- საღისი? - შეუხსენებ?

- არა! საღისი ხომ დღისთვის სულელს ჰქვია, ისინი სულელის ნიღბით ბერნი სიბრძოლეს დასაყვარებენ. ვარაბის ნაწილები დღის ვლას იყო, უფრონი, უფროსობა... ეკლესიაში ვაზარდა, იქვე დაბარდა, იქიდანვე გახლეს... არაი პანანია ოთახში ცხოვრობდა აქვე ახლს. პანია მყვად და სწოლი გენობა მოლოდ მის საყვანი, ხატები ჰქონდა უმარევი. საყრთი, ძალიან უფრად მხრდა ნიღბით, სასოებით რიხადა - ეს იყო მისი ავლა-დღეობა... არ მახსოვს, რაღებზე ვინმეზე განაწმენდებოდი, ვინმე გარეგნობა, ყველა უფრად, ყველას ლოცავდა. ახალ წელს ბოლო

და ყველას დაბედობს დაე, - ანგულისხმის დღე მით უფრო არ გამოქარებოდა. სამტურის გარეშე არ მოვიდა, არც არაფერი შეუძლებია... ბათუბლეს ძალიან გიყვარდა, ჩემი სული და გული იყო, ვარაბის საუთიმი კოლონიცა ჰქონდა... რაი წინადა ნიღბით უყვარს, ერთხელ მამაგორიე თვისი განაწმენდა კაბა და სუფადა აშუბს, ოღონდ ჩავსა აუფრად. ვარაბისა გული ჩივრა სამტური და ისე წაილი, როგორც არა-ხელი ვაიყო, ერთ ახალ წელს კი ვეღარ მოითმინა და უწირავდა დარეკა... შემოსილი ვარაბეცხდა. მამობი მით ვინარა, არ ჩაეცავით?! - არა უნებს, არაყეს უნებარეო, - მარტო ჩვენთან მოვდა ასე ჩაქვლი, ტბალელთი თაქვე გადაცავარა და მამობი წავიდა.

ვარაბის ნაღობის სახელი იყო. სიყვარულით კი ბოიორის ეფხებოდა... ბავშვითი იყო, ბავშვითი, კეთილი, სათიმი, გულმარტო...

გახსოვს, პირველად რომ ბიბოლა გავიდა, ძალიან ძირდა მისი შოგნა. ერთ დღეს ვიღაცამ კიბე ამოირბინა, მაშინ კარებთან მივიღედი, ის უკვე ოთახში გაწვდა, - ვარაბისი წარმოვიგეგნით?! სიბოთისი მოვიდა ჩემთან და ბიბოლა გადმომა, - ჩემს სასოურად გარეცხდა. ფული ვინ მოვა-მეთქი, შეეცხვად ბექას, ბექას ოღონდ სამი მზეთი მაღადა და ხელაღმდეგ მძისეყო. ბიბოს საფესურის უფილი, მგრამ არ გამოძირდა, მერო დღეს კი ის სამი მზეთიც დაძირდა.

ვარაბის მართლა ოჯახის წევრითი გყავდა, დაბედობის დღეებს აქ უწიდიანი. აი, ამ ოთახში... მამაგორიე უყვარდა ძალიან... დღის ვლას იყო, მაგრამ ხელს არასოდეს გაიწვდიდა, ეკლესიის კარბქვანას ჩამოვადებოდა ხოლმე, ხალხი მოწყალებს ყოველთვის აძლევდა. მერე ვარაბის სხვა გლობებს უწრდავდა. ვლას იყო, ვლას, მგრამ სული ჰქონდა უფილირსივრე წარმოიფეტო, რა სათიმი იყო!

...და მანც წარმოვიგეგნედი იცით, რა არის?! - ვარაბისი მოკვდა!

თამარდავამბეტი წელს მს თებერვალს მო-

კვლეს... სულ პირველად მე შეტყობინეს, - მამაგორიე შეიძლება იყო და არ უფრონი, მარტო ნაღები. თვისი ოთახის კარებში სისხლის ვუბები ავლეს... იმ დღევე კანონმდებლურ ტაბორში გადაეცვლია, მოიღას ქაღალდი ვლელი ვარაბის, სამი დიდ ხალხს ვერ იტყვად ვლელის ეკლესია. მესამე დღეს კი, ფული ქრისტიანული წესის მადელი დაეცავებოდა. ეკლესიამ დიდი ქუჩის გადაწვდა სასულიერო სწებარობა, იქვე ვარაბის სურათების გამოწვდა მოხდაც (ერთი გომორიევი ხშირად უღებდა სურათებს, ორიოხის მერე ხალხს განიხილეს ეს სურათები, მისი ხატების გავრანაილი. ვე არ, ეს "ავიციანის" შუგუნი, - ასე ეხებად მგრამამ ამ ოჯახს, - ლაღი დარდის უკან შეხატული ვიხი მანქანა. მამაგორიევი ხელს ვჯარი ვრყო, სადაც ამ ვჯარი ვჯრებოდა ხოლმე წირებზე... ახლაც ეკლესიასთან დაეცავა. სხვა ხალხი მიაცილებდა, ვერ ბავშვები მოუხლდებენ, მერე გვხვები, მიული სასაღვდლოება იქ იყო, აი, ხატები იმ დღეს გადავლელი სურათები... სასაღვდლოე ხელი ვაწვდა, სახების ეკლესია რომ მუშაობდებოდა, შარბის ვუფერი ატყდა, ტაბორში შესვლამ და კვლავ დიდი მანძილი გადაუშავდა.

ასეთი მანქანი ერთივლებს ხეყვრია! ნეტავი ვინათია, რა სათილი ვედა ხატებზე! დაეცავებოდი ვარაბის, მგრამ ეჭვიანი არ ვყოფილი, ვინ უნდა მოეცადეს ეს ღვთის სათიმი აკი. მამაგორიევი სულ ღოუღობდა, დღმერთი, ვარაბისს მცველი მანქანეც და, იცით, რა მოხდა?! მცველი თავისი ვიხითი მოვდა ჩვენთან.

- მცველი მოვიდა?! - შეუცხვად.
- ღაბ, თოყინად სარეგის ძირადა, 15-16 წელს ბიჭი იყო. დაეჭირებოდა და ყოველი შემთხვევისათვის ვინმეზე გაუჭრებოდა. უკან მამაგორიევის სხე შეეცვალა, თავისი ხელით გადაეჭრებოდა ვარაბისს ქმარი იცო. დანაშაულები ვერაფერი გახსოვდა და აღიარა: ფულს ვლელისის მოკვლიო, - სულ რაღებზე მანქანი ჰქონდა საყოფად, რომ ოთახში, თვირთზე მისეცხდა...
- მერე რა ჰქონია?

- მის ვინაზობა, მიღობის ხომ არ ჩავებარე ბილი, ეკლესიამ წავიყვანა და ხალხს ვაწვენიო. სურეი სადმანად ირედა, მგრამ არ დაეჭირე, ვამატეო დანაშაული. მუფუნე თქვა: ვარაბისს მცველი ჩვენი ვარაბის მინა-წყალს სასწრაფოდ ვამარტო.

ჩაქვითი მატარებელში და გაეშვებოდი თავის სახლში - ქართლმად იყო ის ცხოვრის შეილა...

... მართლაც, რამდენი ცოცხა ტრიალებს ამ ქვეყანაში და რამდენი ცოცხს შვილი დღის ამ ცქცქებებში!

ცოცხა ათასეგარია! ცოცხა უწყნარ მოიწილი! ცოცხალი ადამაბინები უწყნარ არ უყვარს ადამაბინათა უფრონი ერთივლები არანა! ისინი უფლის მუღ იწილები! ისინი სურათს უყვარს! ჩვენიოთი სიყვარული ყველამე დიდი ბედინობრია!

ამ ბედინობრებს მოპოვება უნდა! მოპოვებულს კი შენარტებია! უფლის აქ შეიძლება დღის ვლასაც იცის ის მტრეციანისი ხელმწიფე, - მთავარი სულის სი-მტრეციანია!

ვარაბის ყველა უყვარდა, ვარაბისე ყველას უყვარდა, როცა უფლის სიყვარულს ხალხს სიყვარული ეხატებოდა, ეს უკვე ადამაბინული ბედინობრება! ბედინობრია ვარაბისი! ნეტარია ვარაბისი! მთელი ვარაბისი!

ნანა ბაბრაშონ-დავისთავილი

საქართველოს პრესის ცენტრი

საქართველოს პრესის ცენტრი

„ჩემი მოსუჯაი გაიხსნა“...

მსახიობი ქალი!
მისი დიაპნოზი? — ფარსიდან ტრადიციულად.

მისი სტილი? — მსუბუქი, სადა, თავისუფალი და არავითარი დოგმები. შეუძლებელია არ დაეთანხმო.

მედეა ჩახავას უამრავი ტიტული და ჯილდო მიანიჭა მისმა ქვეყანამ, მაგრამ ყველა ჯილდოსა და წოდებაზე „დი-დი“ ქ-ნ მედეას შვილები — საქართველოს სახალხო არტისტი თემურ ჩხეიძე, ქართული ბალეტის მსახიობი მკვა მახარაძე და სპორტული კომენტატორი ივკო მახარაძე, რომლებიც „თეატრში“ დინარდნენ და აფიშებით ისწავლეს „წერა-კითხვა“. ბ-ნი თემურის სიტყვებით რომ ვთქვათ, ისინი „გაპყენენ დედამის კვალს, შემდეგ კოლეგება იქცნენ და კოდეცა გატუტოდნენ ნოდებარე-გალიებით თუ მხატვრული სრულყოფილებით“.



ამ სიტყვებით მიმართო ძალბატონსა ნანა ახვლედიანსა ლეილასათიანს, რცხა ძარბასლპო გამოფენილი მისი პრაჩხეულუბრივი ნამუშევრები ისილ და გამოფენის „შხხეიდრების სახლში“ პაღატანა სთხვავ.

თვითხსნაველი მხატვარი, საქართველოს რესპუბლიკის ხალხური ოსტატი, მხატვარია ვაჟა-ფშაველას ლეილა ასათიანი პროფესიით თბო-ენერგეტიკოსი და არქიტექტორია და გ. ჩიტაიას სახ. საქართველოს ხუროთმოძღვრების და ყოფის სახელმწიფო მუზეუმში („მუზეუმი ლია ცის ქვეშ“) არქიტექტორად მუშაობს. ყველაფერს, რასაც ცხოვრებაში მილიჩია, მშობლიურ დუშეთს უმადლის, სადაც ბუნების სიყვარული შეიგრძნო და მის ლალ შვილად აღიზარდა. ლეილა ბავშვობიდან ხატავს, ჯერ გრაფიკას მისდევდა, შემდეგ — ფერწერას. ორიგინალურ უანრში მუშაობა მოულოდნელად დაინყო — ერთ დღეს ძველი ნამღების გადარჩევისას ფერად-ფერად აბეჭდა და ამბულებს ვერ შევლია და...

სო და ფასს კარგავს. ერთდროულად, რამდენიმე კომპოზიცი-ზე მუშაობს, რადგან მხოლოდ ერთზე კონცენტრირება ღლის. ყველაზე მეტად ლილას ამაში-ვის გამომეტყველების მიღწევა უჭირს, აგერ უკვე ორი წელია დაუმთავრებელი უდგეს გალავტი-ონის პორტრეტი, რომელიც, როგორც თავად ამბობს, ვერაფრით „გათბო“. თავის დიდი ივივე პრობლემს ჰქონდა თამარ მეფის და ქრისტეს ხატთან დაკავშირებითაც, მაგრამ დიდი წვალების შემდეგ მოახერხა მათი „გაცოცხლება“.

ელენე საყვარელიძის ნიგნს განსაკუთრებულ სითბოსა და ხიბლს მატებს მედეა ჩახავასიძის სცენის კორიფეების მიერ კეთილი გულით მიძღვნილი სტრიქონები და მსახიობის ოსტატობისა და სილამაზით აღფრთოვანებულ პოეტებისა თუ უბრალად თავყანისმცემლების მიერ მიძღვნილი ლექსები.

მაშ ასე, გირჩევთ მოიძიოთ და ნაიკოხობო ელენე საყვარელიძის „მედეა ჩახავა“.

ბარინა ნაკაშიძე

თავის გარშემო შეგვიკრიბა ნიჭიერი ადამიანების დიდი ჯგუფი, რამაც ჩნეშენ-ლოვანწილად განსაზღვრა მის მიერ გატარებული რეფორმების წარმატება სახელმწიფო სისტემის რეორგანიზაციაში.

გარდაქმნის გატარება მან განათლების სისტემით დაიწყო. განათლების ამ სისტემამ 1918 წლამდე იარსება.

აღსტრამ ამ სისტემისგან გადმოვიღო არმიაში განეცხის პასუხი, უფრო პროგრესული წესი — კონსერვაციები. თითოეული რაზმში მიაბარეს ომ ოლქზე, სადაც მისი ნეგები ცხოვრობდნენ.

სამხედრო რეფორმის ლოკაციურ შედეგს წარმოადგენდა ფრანსების და ადგილობრივი მმართველობის რეორგანიზაცია. მოხდა მათი ცენტრალიზაცია და მარიტრეზამ შექლო ამ სფეროში წესრიგის დაყვარება.

1776 წელს აგრძელს დავატრეზებულთა ნაბეძა. მარიტრეზას მიერ დაწყებული გარდაქმნე განაგრძო მისმა ვაჟმა ოსტე II. პროგრესულობით გამოირჩეოდა მარიტრეზას ეკონომიური პოლიტიკა. იგი მხარს უჭერდა პროტექციონიზმის პოლიტიკას და მფარველობდა ეროვნული ვაჭრობისა და მრეწველობის განვითარებას. მარიტრეზის გარდაიცვალა 63 წლის ასაკში 1780 წლის 29 ნოემბერს.

მირაბ კალანდიაძე

დღეს იგი ფლორისა და ფაუნის თითქმის ყველა ნიმუშს — ვერვისა და ეკლის ბუსუსს, თევის ძველებს, კიბორჩხალებს, პეპლის ფრთებს, გველის პერანგს, ნიჟარებს, კენჭებს, ფიჭას, ობობას ქსელს, ბუმბულს, ხმელ ფოთლებსა და ყვავილებს, ბაბუნა-ანგურს, სიმინდის ფურეჩს (სულ 23 სახეობას) იყენებს. წინასწარ მონახავს არასაღეს ქმნის, არ იცის, რა სახეს მიიღებს დასრულებული ნამუშევარი, ზოგჯერ თავად „მიკვიბა“ მასალას, რადგან ვერ „იძიოჩილებს“. ძალიან მოსწონს სირთულეები, იოლად შესაქმნელი მისთვის უინტერე-

სადაც მისი ნამუშევრები და ახლობლები ახარაგებენ. — ზოგს ზღვიდან ჩამოატქს კენჭები, ზოგს — მთიდან, გამოფენების მოწყობაში კი დიდ დახმარებას უწევს ხალხური შემოქმედების საცენტრო-მეთოდური ცენტრი და ხალხური შემოქმედების რესპუბლიკური სახლი. ხელოვანს 1980 წლიდან დღემდე 300-ზე მეტი ნამუშევარი აქვს შექმნილი.

ხელოვნებისადმი სიყვარული და ნიჭიერება ლილას მემკვიდრეობით მოსდგება — მისი დიდი ბაბუა ვანო ხუციშვილი ცნობილი იუველიერი გახლდათ და ბრილიანტებზე მუშაობდა. ბრილიანტისა რა მოვასენოთ, მაგრამ ხელოვან ქალბატონს ჩვენი ნაცრისფერი ყოველდღიურობით თავის დახალწევად რომ შესანიშნავი საშუალება განმოუნახავს, ცხადია.

მანანა იმსახვილი



პიკანტური სალათა

მასალად საჭიროა: 150 გრამი მოხარშული კარტოფილი, 50 მილილიტრი ხორცის ბულიონი. 1 სუფრის კოვჩი ძმარი, 200 გრამი კიტრი, 50 გრამი ბოლოკი, 50 გრამი ყველი, 40 გრამი იოგურტი, თითო ჩაის კოვჩი მდოგვი, მაიონეზი და კამა, დაფქვილი შავი პილპილი.

მომზადების წესი: დაჭრილ კარტოფილს დაასხით ბულიონი და ძმარი. კიტრი და ბოლოკი მრგვალად დაჭერით, ყველი – კუბიკებად და ყველაფერი კარტოფილში აურიეთ. შემდეგ დაუმატეთ იოგურტი, მდოგვი, მაიონეზი და კამა. მარილი და შავი პილპილი გემოვნით.

პამიდვრის სალათა

მასალად საჭიროა: 4-5 საშუალო ზომის პომიდვორი, 2 ვაშლი, 2 მოხარშული კვერცხი, 4 სუფრის კოვჩი ზეთი, 2 სუფრის კოვჩი წვრილად დაჭრილი მწვანე ხახვი, ოხრახუში, მარილი.

მომზადების წესი: ნაჭრებად დაჭრილ პამიდვორს დაუმატეთ მსხვილ სახეზე გახეხილი ვაშლი და დაჭრილი კვერცხი. მოასხით ზეთი, მოაყარეთ მწვანე ხახვი, მარილი და ოხრახუშით მორთეთ.

სალათა ბრინჯითა და პამიდვრით

მასალად საჭიროა: ნახევარი ჭიქა მოხარშული ბრინჯი, 2 მწივე პომიდვორი, 1 საშუალო ზომის კიტრი, 1 მოხარშული კვერცხი, 2 ჩაის კოვჩი ძმარი, 3 სუფრის კოვჩი ზეთი, მარილი, პილპილი.

მომზადების წესი: მოხარშული ბრინჯს შუურიით კუბიკებად დაჭრილი პამიდვორი, კიტრი და მოხარშული კვერცხი დაუმატეთ ძმარი, ზეთი, მარილი, პილპილი და კარგად აურიეთ.

ყვავილოვანი კომპოსტოს სალათა

პარტუფილითა და კიტრით

მასალად საჭიროა: 400 გრამი კომპოსტო, 150 გრამი მოხარშული კარტოფილი, 150 გრამი კიტრი, 100 გრამი სტაფილი, ნახევარი ლიმონის წვენი, 160 მილილიტრი ზეთი, კამა, ოხრახუში, მარილი.

მომზადების წესი: კომპოსტო დააჩრით, გარეცხეთ, მონალეთ და წვრილად დაჭერით. დაუმატეთ მსხვილ სახეზე დახეხილი ბოსტნეული, მოაყარეთ მარილი. გადაიტანეთ სახალათეზე და მოასხით ზეთისა და ძმრის ნარევი.

ხაჭოს სალათა

მასალად საჭიროა: 200 გრამი რბილი ხაჭო, 3 კბილი ნიორი, რამდენიმე კოვჩი მაიონეზი, 5-6 ცალი სტაფილი.

მომზადების წესი: წვრილად დაჭრილი ნიორი სახალათეში ჩაყარეთ. ხაჭო და მაიონეზი ერთმანეთში აურიეთ და სახალათეში მოათავსეთ, რომ ნიორი ქვემოთ დარჩეს. ცალკე მიიტანეთ გარეცხილ-გასუფთავებული, ოთხად გაჭრილი სტაფილი, რომელსაც ხაჭოს სოუსში აწებენ და ისე მიირთმევენ.

სალათა მახახვილი ყველით

მასალად საჭიროა: 180 გრამი მოხარშული ბრინჯი, ნახევარი თავი ხახვი, ნახევარი კიტრი, ნახევარი ჭიქა არაჟანი, 1 სუფრის კოვჩი ლიმონის წვენი, 4 პამიდვორი, 1 ჭიქა გახეხილი ყველი.

მომზადების წესი: ყველი არაჟანს შუურიით, დაუმატეთ წვრილად დაჭრილი ხახვი, მარილი, პილპილი. ყველაფერი მოხარშულ ბრინჯს დაუმატეთ და კარგად აურიეთ. მორთეთ წვრილად დაჭრილი კიტრითა და პამიდვრით, ზემოდან მოასხით ლიმონის წვენი.

ორიგინალური სალათა

მასალად საჭიროა: 1 თავი ხახვი, 2 ვაშლი, 100 გრამი ყველი, 3 მოხარშული კვერცხი, მაიონეზი, მარილი.

მომზადების წესი: ხახვი რგოლებად დაჭერით და თევშზე გადაიტანეთ. მსხვილ სახეზე დახეხეთ ვაშლი და ხახვზე ზემოდან მოათავსეთ. გახეხილ ყველს დაუმატეთ დაჭრილი კვერცხი, მარილი და პირველ ორ ფენაზე ზემოდან მოაწყვეთ. მოასხით მაიონეზი.

შურნალის შემქნა შემოქმედით რამაძისძვიძვი –
მ. კოსტავას ქ. №14, V სართულზე



რედაქციის მისამართი:
380096, ქ. თბილისი, მ.
კოსტავას ქ. №14

რედაქტორის
ტელეფონი:
99-98-71

მასალები გადაეცა ასაწეობად 1.06.2001წ.
ჟურნალი ზემოწერილია დასაბეჭდად
14.06.2001წ. ქალაქის ზომა 60X90/8,
ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 8.
ტირაჟი 500



ანზორ თეთრაძე აპრამ გავალთან

ამ გავალს უნდა იცნობდა

ათა მელანაშვილმა და გურამ თეთრაძემ სიყვარულით შექმნეს ოჯახი. მათი ექიმია, ქირურგის ინსტიტუტში მუშაობს, გურამი - დროებით უმუშევარი. სრული პარიანია სუფევს მათ ოჯახში, ჰყავთ ორი შვილი - თითხმები ნლის თაშუნა და თორმეტი ნლის ანზორი, შეტახებულად ბიჭოლა. თაშუნა მუსიკითა გატაცებული, ანზორი - კერვით. რუ გაიკვირვებთ, ბიჭი დნაინერ-მოდელიერის ნიჭითა დაბადებული. როგორც ამ ასაკის ყველა დაშმა ისინიც მცდობრივად ერთმანეთთან, მზუბობენ კიდევ, ამიტომ მამამ შორიგობა შეშოილი - ბავშვები ალაგებენ, რეცხავენ შურტყელს, რომ დედას შეუმუშებუთონ საქმე. ბიჭი სიამოვნებით აყვება ამას და კვითლოშილ სახენე ღიმილი არ შორდება. მეც შყავს ოჯახში დაბადებული. როგორც ამ ასაკის ყველა მარალულს რომ ვავლებ მათთან, ვეცხე ბავშვთა, სხვა განზომილებით აღსაქმელი, სუფთა, ალალი, აბსოლუტურად წმინდი, როგორც დაუნერული ფურცელი. ყველა ბავშვი ასეთიარ, იწნებ იფიქროს მითხვებლმა, მაგრამ დაბერმუხეთ, რასაც მოგახსენებთ, სრული ჭეშმარიტებაა, მისხმა შეცდომიარ არ შეშყავებთ! ამ ბიჭს უნდა იცნობდეთ!

...სუთი ნლის იყო, როცა მშობლებმა პოლნეთიდან თაშუნას „პარიზ“ ჩამოუტანეს. ბიჭმა, თითქოს დიდი ხნის ოცნება აიძლიარ, გულსყურით შეთავალიერა არა როგორც სა-

თამაშო თოჯინა, არამედ როგორც მინიკენი, დედა და უღამაშნი კაბა შეუკვრა. ადრეც ყველა და წუხდა, თაუისთვის, ყურადღებას არავინ აქცევდა, ბავშვურ ახირებდა თუ ცელქობად უთვლიდნენ, მაგრამ, როცა ეს კაბა სამახურიდან დაბრუნებულმა დედად ნახა, მამინ კი ჩაფიქრდა და შვილის სულში სხვანაირად ჩაიხვდა, ბიჭიც სხვა თვალთ შეიკნო. თაშუნას კერვის არაფერი გაეგებმა, არც დედას. უჭირთ სწორი გვირისტის გავლება.

ათი წლამდე 108 თოჯინის მოდელი შექმნა. ბევრი გააოქვა, უსახსორა ცნობილ ადამიანებს, ვინც მისი ნამუშევრებით მოიხიბლა: ნანი ბრეგვაძეს, სესილი გოგიბერიძეს, ნანა ფაშუაშვილს, ეთერ კაკულიას, რობერტ ბარძიშაშვილს, ბესიკ კალანდიაძეს... როცა ანზორი სახანაგებლად ხელოვნების კოლეჯში გადავიდა, მისით დირექტორი ციკო ჯავახიშვილი დაინტერესდა, მამამაც შეამწვლა ხელი და გაიკნო ფართო საზოგადოებამ. აბრამ ბაშვილის მაღალი მოდის ავადმემა „ბაშვილის“ მასტერკლასის სახელოსნოს მოსწავლე გახდა, როგორც ყველაზე პატარა და გამორჩეულად ნიჭიერი არარადინალიური ბავშვი უსახსოდლოდ სწავლობს, ასევე უფასოდ ასწავლის ხატვას ირინე თოფურია, კერვის ყველა საიდუმლოს თავად მანელი აფულავს.

საათობით უზის ბიჭი საცერად მანქანას, დაუშმარებლად ჭნის სასურველ მოდელს, აქვე სუარებს. ასევე სიამოვნებით უჭერავს ნებო სმიერ ტანსაცმელს თანაკლავლებს.

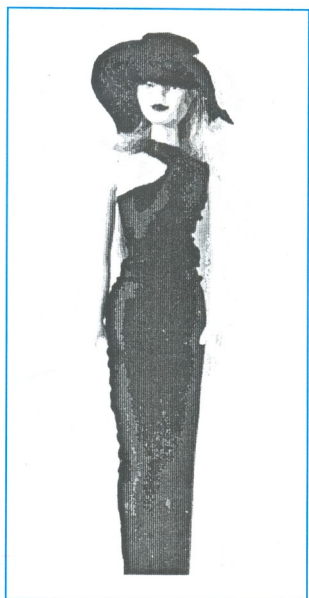
შკონდა გამოფენები ელენე ახვლედიანის სახელობის ბავშვთა სურათების გალერეაში, ქარვასლაში, ხელოვნების მუშაეთა სახლში, „თოხათა პავსენში“, ხელოვნების კოლეჯის საგამოფენო დარბაზში, ყველაგან მწახველის მოწონება და აღფრთოვანება დიშმასურა, რა-



ზეც შობაბქმდლებათა ნიგინი მეტყველებს, როცა მოდლებს საავენტო „პარიზ“ მეტყეშეშ“ მოდლებს ჩვენებას ანუკობს, ანზორი მუდამ საპატიო სტუმრადაა მინვეული, ჩვენმა ტელევიზიამაც რამდენჯერმე დათომო ეკრანი...

...ანზორის პოზი და გატაცება ხატვა და კერვა, უცვრის ცურვა, არის გურმანი.როცა განწყობაზეა, შურქლია დღეში ათამდე თოჯინის კაბა შეკეროს.მასალად იყენებს ნებო სმიერ ქსოვლს: ბენეს, ძაფს, სიგარეტის კოლეჯს, პლასტელინს, ნაძვის ხის წერძას. ყუთებში ჩალავებული 150 „პარიზ“ ელოდება მორიდ გამოფენას მოსკოვსა და სახლგარეგარე - ასეთია კულტურის სამინისტროს გადაწველებმა.

ანზორ თეთრაძე პრემიერენტის სტიპენდიონა ნარდგენილი, ღრმად გენამ, რომ მეჩენი გულსხმიერი კონსიდენტო დირტერესდა ამ ბავშვით, მით უფრო, რომ ბიჭის ოჯახი არც თუ ისე გალაღებულად ცხოვრობს.



№ 319/3



12 წლის აზურ თეთრკის ნამუშევრები

მასალა იხ. გარეკანის მე-3 გვერდზე

ფაზი 1 ლარი